

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана
Пулюя

Факультет економіки і менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра обліку і аудиту

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему: Методика обліку, аналіз та аудит фінансових результатів
основної діяльності підприємства (на прикладі Кредитна спілка «Злет»)

Виконала: студентка 6 курсу, групи ПОМ-61
спеціальності 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

	<u>Моряк Т.В.</u> (прізвище та ініціали)
Керівник	<u>Співак С.М.</u> (прізвище та ініціали)
Нормоконтроль	<u>Співак С.М.</u> (прізвище та ініціали)
Завідувач кафедри	<u>Павликівська О.І.</u> (прізвище та ініціали)
Рецензент	<u>Гарматій Н.М.</u> (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ	6
1.1. Специфіка діяльності кредитних спілок та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку та контролю	6
1.2. Теоретико-методичні основи організації бухгалтерського обліку в кредитних спілках	13
1.3. Загальна організаційно-економічна характеристика кредитної спілки «Злет»	17
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У КРЕДИТНІЙ СПІЛЦІ	23
2.1. Організація бухгалтерського обліку діяльності кредитної спілки	23
2.2. Особливості відображення доходів кредитних спілок у фінансовій звітності	28
2.3. Формування фінансової звітності кредитних спілок	34
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. АУДИТ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ «ЗЛЕТ»	40
3.1. Організація системи внутрішнього аудиту в кредитній спілці	40
3.2. Аналіз структури майна кредитної спілки «Злет»	45
3.3. Оцінка фінансових результатів діяльності КС «Злет»	51
Висновки до розділу 3	54
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	55
4.1. Організація системи охорони праці в кредитній спілці	55
4.2. Організація надання фінансової допомоги членам Кредитної спілки, які потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій	58
Висновки до розділу 4	61
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ	78

АНОТАЦІЯ

Моряк Т.В. Методика обліку, аналіз та аудит фінансових результатів основної діяльності підприємства (на прикладі Кредитна спілка «Злет») – Кваліфікаційна магістерська робота. Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Тернопіль, 2020 р.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню організації та методиці бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в кредитних спілках і надання рекомендацій щодо їх удосконалення. В роботі розглянуто особливості організації системи бухгалтерського обліку та аудиту фінансових результатів діяльності кредитної спілки.

Доведено, що попри визначеної соціально-економічної місії кредитної спілки у фінансовій підтримці населення та бізнесу кредитні спілку створюють з основною метою отримання прибутку, що і формує специфіку організації бухгалтерського обліку. При цьому основними об'єктами обліку операційної діяльності є: дебіторська заборгованість за виданими позиками членам спілки та доходи від позикової діяльності, резерви капіталу, кредиторської заборгованість та відсотки за депозитами.

Проаналізовано особливості проведення аудиту фінансових результатів кредитних спілок та здійснено їх аналіз.

Ключові слова: кредитна спілка, аудит діяльності, організація, контроль, фінансові результати, звітність.

ВСТУП

Актуальність теми. Аналіз діяльності кредитних спілок показує, що основною проблемою організації обліку, аналізу та аудиту є суперечливість між неприбутковим статусом кредитних спілок та фактичним накопиченням капіталу та отриманням прибутку, що вимагає необхідність застосування фінансової звітності, призначеної для комерційних підприємств і згідно з Методичними рекомендаціями щодо ведення бухгалтерського обліку кредитної спілкою [1], визначено необхідність використання звичайного Плану рахунків бухгалтерського обліку [2] та П(С)БО 15 «Дохід» [3] і П(С)БО 16 «Витрати» [4].

Крім того Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5] зобов'язує кредитні спілки формувати фінансову звітність за Міжнародними стандартами фінансової звітності, що орієнтовані переважно на комерційні підприємства.

Результати діяльності кредитної спілки узагальнюються у фінансовій звітності, яка відображає фінансовий стан спілки та здатність виконувати покладені на неї функції. Достовірність та повнота цих даних безпосередньо залежить від організації системи обліку та відображення доходів кредитної спілки у звітності.

Дослідженням проблеми організації бухгалтерського обліку, аналізу та аудит діяльності кредитних спілок у своїх працях розглядали такі українські вчені, як В. І. Бачинський, С. В. Войцехівський, О. О. Гончаренко, А. Г. Загородній, В.С. Мохняк, В.С. Терещенко та інші, проте велика кількість проблем залишилася неврегульованими.

Крім того актуальність даної теми підвищує те, що з 1 липня 2020 року Національний банк перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній, що безпосередньо вплинуло на організацію діяльності кредитних спілок.

Мета та завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування організаційних і методичних засад та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення процесу обліку, аналізу та аудиту операційної діяльності кредитних спілок і визначення фінансових результатів.

Досягнення визначеної мети забезпечується вирішенням таких завдань:

- проаналізувати приведення методики бухгалтерського обліку комерційних підприємств до специфіки функціонування кредитних спілок;
- визначити основні фактори, що впливають на методика та організацію бухгалтерського обліку та аудиту кредитних спілок;
- дослідити методичні підходи та запропонувати шляхи вдосконалення документального відображення об'єктів обліку операційної діяльності кредитних спілок;
- проаналізувати систему проведення аудиту діяльності кредитних спілок та адаптувати її у відповідності до специфіки їх діяльності;
- здійснення аналізу фінансового стану кредитної спілки «Злет» та визначення основних напрямів підвищення ефективності операційної діяльності та зростання прибутковості.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є організація і методика обліку, аналізу та аудиту в кредитній спілці «Злет». Предметом дослідження є сукупність теоретико-методичних та практичних аспектів обліку фінансових результатів від операційної діяльності кредитних спілок.

Методи дослідження. Проведене дослідження ґрунтується на основі діалектичного методу пізнання, що використовувалися для аналізу наукової літератури, нормативно-правових актів тощо. Загальнонаукові методичні прийоми застосовувались для визначення специфічних аспектів діяльності кредитних спілок. Методи дедукції та індукції – при приведенні загальних методик організації обліку, аналізу та аудиту до потреб кредитних спілок. Методи спостереження та групування використовувалися для визначення та аналізу показників діяльності кредитних спілок. Метод аналогій для адаптації фінансової звітності кредитної спілки до інформаційних потреб споживачів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у визначенні та обґрунтуванні шляхів удосконалення практичних аспектів ведення бухгалтерського обліку і контролю у кредитних спілках, з метою покращення фінансових результатів діяльності.

Практичне значення отриманих результатів. Практична цінність даної роботи полягає в удосконаленні методики та організації обліку і контролю фінансових результатів від операційної діяльності кредитних спілок, на основі науково-обґрунтованих результатах дослідження та впровадження їх в практику КС «Злет».

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи склав 70 сторінок, в роботі 19 таблиць і 12 рисунків, список використаних джерел нараховує 51 джерела.

РОЗДІЛ 1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ В КРЕДИТНИХ СПІЛКАХ

1.1. Специфіка діяльності кредитних спілок та їх вплив на організацію бухгалтерського обліку та контролю

Діяльність сектору небанківських фінансових послуг є визначальним фактором економічного розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і національної економіки. Проте через помітне зростання банківського сектору, частка НБФУ знижується. За показниками проникнення небанківських фінансових послуг Україна залишається к самому кінці рейтингу європейських держав. У структурі небанківських фінансових установ значне місце посідають кредитні спілки.

З 1 липня 2020 року Національний банк перейняв на себе функції регулятора ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній. При цьому НБУ планує надати більші повноваження кредитним спілкам, що дозволить їх клієнтам отримати:

- розширений перелік послуг;
- вищий рівень доступності їх послуг;
- можливість створення власного центру фінансової інтеграції;
- нові інструменти підтримки ліквідності та платоспроможності.

Основною соціально-економічною місією функціонування кредитних є сприяння ощадливості та фінансовому добробуту членів кредитної спілки завдяки наданню послуг, а також фінансової підтримки малого і середнього бізнесу доступними кредитними ресурсами. Проте в важливу перешкодою у діяльності кредитних спілок є висока вартість фінансових ресурсів у порівнянні з банківськими і відповідно недоступні для господарюючих суб'єктів. Основною перевагою кредитних спілок над банками є спрощена процедура та вимоги при

прийнятті рішення про видачу кредитів. Тому в Україні діяльність кредитних спілок направлена на споживче кредитування громадян.

Кредитну спілку доцільно розглядати як товариство, що засноване на пайовому капіталі та є за своєю суттю суб'єктом комерційної діяльності, тобто переслідує фінансово-економічну мету – нарощення капіталу та отримання прибутку. Тому для кредитної спілки як економічного суб'єкта важливо забезпечити організацію систему бухгалтерського обліку, що дозволить більш ефективно управляти нею.

Нині найгіршим у сфері НБФУ є стан кредитних спілок, що залишаються збитковими за результатами трьох кварталів 2020 р. Унеможливило ріст загальне зниження платоспроможності фізичних осіб в Україні та нерозвиненість електронних платіжних продуктів. Водночас значно погіршився стан кредитного портфеля, на що вплинуло зростання проблемної заборгованості. За даними Звіту НБУ за третій квартал 2020 року третина виданих кредитів кредитними спілками прострочені більше ніж на 90 днів, що перевищує даний показник II кварталу майже вдвічі.

Проте за даними узагальненого звіту витрати кредитних спілок на формування резервів у III кварталі знизилися, а доходи від розформування резервів перевищили витрати на їх формування. Операційний дохід у вигляді чистого процентного доходу за даний період знизився в порівнянні з попереднім кварталом, та в порівнянні з аналогічним періодом 2019 року. Співвідношення операційних витрат до операційних доходів зросло. Цей показник є значно вищим для невеликих кредитних спілок. Низька прибутковість призводить до зниження частки власного капіталу в структурі фондування кредитних спілок. Водночас дещо зростає обсяг депозитів.

До негативних наслідків розвитку кредитних спілок в Україні в 2020 році призвела фінансово-економічна криза та пандемія Коронавірусу, що призвело до масового закриття депозитних рахунків та вилучення грошових коштів з усіх установ фінансово-кредитної системи.

Ефективність операційної діяльності кредитних спілок є низькою та за результатами 9 місяців 2020 року їх діяльність збиткова (рис.1.1). Незначні прибутки у II та III кварталах переважно пов'язані із відхиленнями у відображенні втрат від погіршення якості кредитного портфеля.

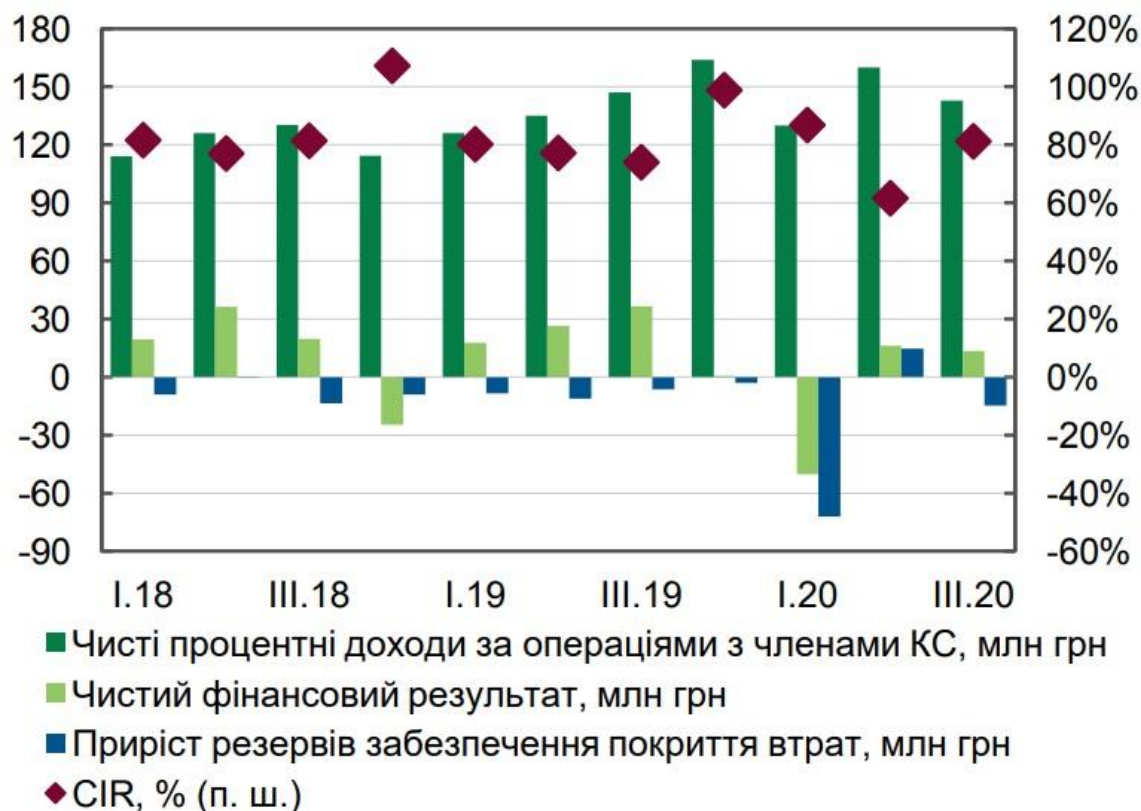

Рис. 1.1. Операційна ефективність діяльності кредитних спілок

Станом на 30.09.2019 до Державного реєстру фінансових установ включено 337 кредитних спілок, з яких лише 241 установа звітувало Нацкомфінпослуг про свою діяльність. Специфічним фактором розвитку даного сектору є: кредитні спілки в Україні за обсягами власного та залученого капіталу значно поступаються банкам. Загальний обсяг активів кредитних спілок України станом на 2019 рік становить 2,4 млрд грн, сума виданих кредитів – 2,2 млрд грн, а сума коштів розміщених на депозитних рахунках – 1,1 млрд грн. На рисунках 1.2 та 1.3 відображено дані динаміки розвитку кредитних спілок в Україні за 2007-2019 роки.

Рис. 1.2. Кількість зареєстрованих кредитних спілок та їх активи у 2007-2019 рр.

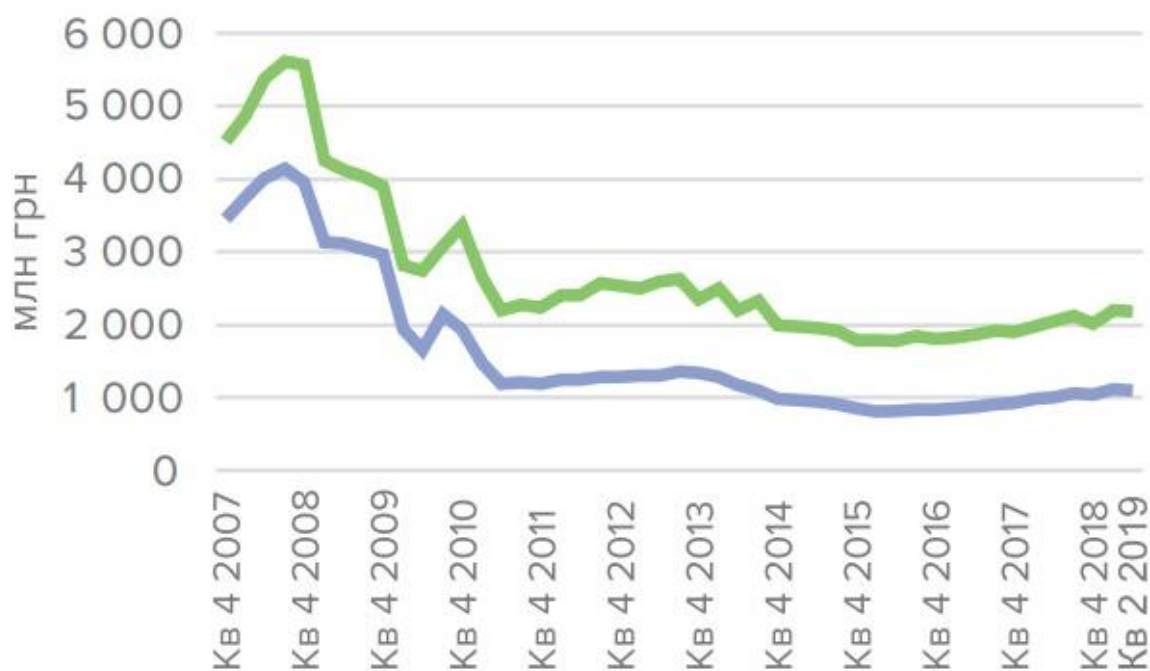

Рис. 1.3. Динаміка кредитних та депозитних активів у 2007-2019 рр.

Як видно з наведених рисунків з 2009 р. настав різкий спад розвитку кредитних спілок в Україні. Позитивною є лише динаміка співвідношення власного та залученого капіталу.

Станом на 30.09.2019 р. загальна сума простроченої заборгованості за кредитами становила 385 млн грн, або 17% у кредитному портфелі кредитних спілок. У структурі проблемних кредитів майже 80% – прострочені більше 90 днів.

Для економічного розвитку кредитних спілок перш за все необхідно відновити довіру до кредитних спілок з боку населення та забезпечити формування прозорої фінансової звітності про результати діяльності.

Організація бухгалтерського обліку, звітності та контролю базується на нормативно-правових та загально-економічних засадах.

Згідно Закону України «Про кредитні спілки» під кредитною спілкою розуміють неприбуткову організацію, що заснована фізичними або юридичними особами, на засадах кооперації для взаємного кредитування та надання фінансових послуг її членам за рахунок грошових внесків членів кредитної спілки та залучених кредитних коштів[18]. Основними аспектами даного визначення є:

- відмінність кредитних спілок від інших фінансових установ та неприбуткових організацій;
- основний вид діяльності – надання фінансових послуг.

Відмінності кредитних спілок і банків унеможливають застосування методології бухгалтерського обліку діяльності банків, а вимагають власної методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Кредитні спілки можуть надавати лише обмежений асортимент фінансових послуг порівняно з банківськими установами. Відповідно до Закону України “Про кредитні спілки” визначено такі основні види фінансово-господарських операцій, які може здійснювати кредитна спілка:

- прийом вступних та обов’язкових пайових внески від членів спілки;
- надання кредитів своїм членам;
- залучає у своїх членів коштів на депозитні рахунки;
- виступати поручителем виконання членом спілки зобов’язань перед третіми особами;

- розміщення вільних коштів на депозитах в установах банків;
- залучення на договірних умовах кредитів банків;
- надання кредитів іншим кредитним спілкам;
- оплата вартості товарів, робіт і послуг за дорученням своїх членів;
- проведення благодійної діяльності за рахунок коштів спеціального фонду [18].

Даний перелік господарських операцій кредитних спілок виступає основою при побудові методики організації аналітичного обліку операційної діяльності.

З юридичної точки зору кредитні спілки – це неприбуткові організації, проте з економічної – вони отримують дохід, оскільки відповідно до Закону України “Про кредитні спілки” «...нерозподілений дохід, що залишається у розпорядженні кредитної спілки за підсумками фінансового року, розподіляється за рішенням загальних зборів, у тому числі між членами кредитної спілки...” [18].

Кредитні спілки є публічними організаціями вони повинні відображати свою звітність у відкритому доступі, оскільки мають велику кількість споживачів їхньої фінансової інформації. Тому методика та організація бухгалтерського обліку і фінансової звітності повинна формуватися з врахуванням їх інтересів, а особливо інтересів членів кредитних спілок в. При цьому усі вони заінтересовані у їх фінансовій стабільності.

Іншим важливим фактором впливу є особливості формування їхнього капіталу, що складається з:

- пайового капіталу;
- резервного капіталу;
- додаткового капіталу

Детальну характеристику елементів капіталу кредитних спілок подано у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Характеристика складових капіталу кредитної спілки

Види капіталу	Джерела формування	Напрями використання	Можливість повернення
Пайовий	пайові та членські внески	використовується як статутний капітал підприємства статутного капіталу	повертається учаснику при виході з кредитної спілки;
Резервний	вступні внески та нерозподілений дохід	використовується для відшкодування понесених витрат кредитної спілки, які не покриваються за рахунок поточного надходжень	зараховується до Державного бюджету у разі припинення діяльності кредитної спілки
Додатковий	Цільові, благодійні внески та безоплатно отримане майно	використовується на покриття понесених збитків поточного періоду	повертається частина капіталу, що сформована з добровільних внесків, а при ліквідації кредитної спілки залишок додаткового капіталу зараховується до Державного бюджету

Проаналізувавши специфіку діяльності кредитних спілок в Україні нами було визначено основні фактори, що впливають на побудову методики й бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту кредитних спілок, зокрема:

- статус кредитних спілок як фінансових установ та неприбуткових організацій;
- визначення та орієнтація на потреби зовнішніх користувачів;
- соціально-економічні мета створення кредитних спілок у суспільстві;
- низький рівень довіри населення до діяльності кредитних спілок тощо.

1.2. Теоретико-методичні основи організації бухгалтерського обліку в кредитних спілках

З метою ефективного управління діяльність кредитних спілок необхідно формалізувати дані через систему бухгалтерського обліку і показники звітності. Враховуючи специфіку залучення коштів членів кредитної спілки для взаємного кредитування, система бухгалтерського обліку повинна надати достовірні та своєчасні дані та на їх основі сформувати надійну статистичну базу управління.

Початковим обліковим процесом в системі бухгалтерського обліку діяльності усіх суб'єктів господарювання є документування господарських операцій. Специфіка аспектів проведення фінансових операцій у кредитних спілках здійснюється з об'єктами власного капіталу, для яких немає чіткої методики обліку. З економічної точки зору зміст поняття «капітал» відображає економічний потенціал підприємства, структуру його майна та ресурсів, а з юридичної документальне оформлення відносин власності на майно. Тому при формування Методики обліку капіталу потрібно врахувати його економічно-юридичний зміст, структуру та джерела формування і, звичайно, напрями використання. Аналіз основних характеристик окремих елементів капіталу (пайовий, резервний, додатковий капітал та частина залишку нерозподіленого доходу) кредитних спілок наведено в таблиці 1.2.

Негативний вплив економічної кризи та пандемії також вимагає адаптації до них системи бухгалтерського обліку кредитних спілок, оскільки такий вплив не відображається у діючій системі обліку кредитних спілок. У сучасних складних фінансово-економічних умовах гостро постає потреба визначення об'єктивного рівня фінансової стійкості кредитної спілки.

Таблиця 1.2

Структура капіталу кредитних спілок та його характеристика

Складові власного капіталу	Джерела формування	Напрями використання
Пайовий капітал	Залучений від членів кредитної спілки шляхом внесення обов'язкових і додаткових пайових членських внесків	Формування продуктивних і непродуктивних активів кредитної спілки, забезпечення її стійкості, платоспроможності та ліквідності. Розподіляється при ліквідації кредитної спілки
Резервний капітал	Утворюється за рахунок вступних внесків кредитної спілки, частини її доходів чи інших джерел	Відшкодування збитків кредитної спілки, які не покриваються за рахунок надходжень поточного року, а також забезпечення її платоспроможності та захисту заощаджень її членів. При ліквідації спілки залишок коштів зараховується до Державного бюджету
Додатковий капітал	Цільові внески членів спілки, благодійні внески фізичних та юридичних осіб, безоплатно отримане майно і необоротні активи	При ліквідації спілки залишок додаткового капіталу зараховується до Державного бюджету
Залишок нерозподіленого доходу кредитної спілки	Створений завдяки продуктивній енергії майна	Покриття збитків, збільшення резервного капіталу, резерву забезпечення покриття втрат від неповернених позичок та розподіл між членами кредитної спілки пропорційна розміру їх пайових внесків у вигляді відсотків

Організація бухгалтерського обліку господарських операцій, що проводяться кредитними спілками, здійснюється на основі методики розробленої Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, яка також розробила ряд нормативних документів з регулювання бухгалтерського обліку і звітності кредитних спілок. Загальний аналіз цих нормативних документів наведений в табл. 1.3. Методика обліку господарських операцій кредитних спілок зорієнтована на загальний план рахунків бухгалтерського обліку. Специфіка здійснення обліку операцій кредитних спілок, як фінансових організацій, зумовлює невідповідності у проведенні основних господарських операцій, що зумовлено тим, що одні і ті ж рахунки обліку у різних суб'єктів господарювання (комерційних і фінансових),

використовуються для обліку різних об'єктів, суттєво відрізняються за своєю економічною природою [37].

Таблиця 1.3

Застосування інструктивних документів Нацкомфінпослуг при організації обліку та формуванні звітності кредитних спілок

№ з/п	Назва нормативного документа	Вплив документа на методику й організацію бухгалтерського обліку та формування звітності кредитних спілок
1	2	3
Нормативні документи, які безпосередньо регулюють і визначають методику й організацію бухгалтерського обліку та формування звітності кредитних спілок		
1	Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою, затверджені Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 18.12.2003 р. № 171 [25]	Визначає методику синтетичного й аналітичного обліку членських внесків, розрахункових і кредитно-депозитних операцій, фінансових інвестицій, доходів і витрат кредитної спілки
2	Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, затверджений Розпорядженням Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 25.12.2003 р. № 177 [28]	Визначає порядок складання і подання, встановлює вимоги до заповнення Звітних даних – спеціалізованої звітності кредитних спілок, яку вони подають до Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України

Основні операції кредитних спілок поділяють на:

Активні операції – надання фінансових послуг та проведення іншої фінансової діяльності, розміщення й розподіл акумульованих коштів, забезпечення членів спілки доступом до фінансових послуг.

Пасивні операції – накопичення власних та залучених коштів для формування фінансових ресурсів кредитної спілки, з метою забезпечення проведення активних операцій.

Результатами активних операцій кредитних спілок є формування економічних вигод у вигляді доходу. Такими продуктивними активами кредитних спілок є:

- кредити, що надаються членам кредитної спілки;

- кредити, надані кредитним спілкам,;
- фінансові інвестиції;
- інші продуктивні активи.

У Методичних рекомендаціях щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою, розроблених Нацкомфінпослуг [18], важливим об'єктом обліку є резервування неповернених кредитів, що ведеться на синтетичному субрахунку 381.

Використання національних П(С)БО для формування фінансової звітності кредитної спілки неможливо, через низьку інформативність фінансової звітності кредитних спілок.

Проведений аналіз існуючої практики організації бухгалтерського обліку в кредитних спілках показує, що дана система обліку є неефективною для проведення оперативного. Тому при формуванні системи бухгалтерського обліку в кредитних спілках необхідно врахувати такі чинники:

- члени кредитної спілки виступають одночасно і власниками, і клієнтами;
- у якості статутного капіталу кредитної спілки виступає пайовий капітал, а також володіє резервним і додатковим капіталом;
- кредитні спілки за своєю сутністю є неприбутковими організаціями;
- кредитні спілки можуть здійснювати лише обмежену к-сть фінансових послуг.

Отже, організація системи бухгалтерського обліку кредитних спілок повинно здійснюватися а основі П(С)БО) та методичних розробок Нацкомфінпослуг та НБУ. А для адаптації облікової системи до сучасних умов в якості основного об'єкту обліку повинен виступати власний капітал.

1.3. Загальна організаційно-економічна характеристика кредитної спілки «Злет»

Кредитна спілка «Злет» зареєстрована в березні 1997 року в м. Долина Івано-Франківської області. Завдання кредитної спілки полягає у задоволенні потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг.

Згідно установчих документів основними видами діяльності є:

- отримання вступних, пайових та інші внесків від членів спілки;
- надання кредитів членам спілки в готівковій та безготівковій формі;
- залучення внесків членів кредитної спілки на депозитні рахунки у готівковій та безготівковій формі на договірних умовах;
- здійснює поручительство за виконання зобов'язань членами спілки перед третіми особами;
- розміщення вільних коштів на депозитних рахунках у банках, придбання державні облігацій то що;
- залучення банківських кредитів та коштів інших установ для перекредитування своїх членів;
- сплата за дорученням членів кредитної спілки вартості придбаних у кредит товарів, робіт і послуг;
- здійснення благодійної діяльності з використання коштів спецфондів.

Кредитна спілка є юридичною особою, складає самостійний баланс, має відкриті банківські рахунки для провадження операційної діяльності, а також має печатки та бланки з власною символікою.

Кредитна спілка може укладати від свого імені договори та інші угоди, які не суперечать законодавству України, набувати майнові та немайнові права, мати обов'язки, що випливають із законодавства України та укладених кредитною спілкою угод, бути позивачем і відповідачем у судах, а також отримувати ліцензії відповідно до закону.

На даний час Кредитна спілка «Злет» надає такі основні види фінансових послуг:

- надання кредитів своїм членам;
- залучення внесків на депозитні рахунки.

Органи управління кредитної спілки:

- Кредитний комітет
- Правління кредитної спілки «Злет»
- Ревізійна комісія
- Спостережна рада

Вищим органом управління кредитної спілки є загальні збори членів кредитної спілки, які збирають один раз на рік, а також додатково за рішенням спостережної ради. До основних повноваженнями загальних зборів відносяться – затвердження статуту та управлінських документів кредитної спілки; обрання членів органів управління; ухвалення рішення про реорганізацію або ліквідацію кредитної спілки.

Спостережна Рада кредитної спілки «Злет» обирається в кількості 5-ти осіб таємним голосуванням на загальних зборах членів кредитної спілки та є представником інтересів членів кредитної спілки в період між загальними зборами. Строк повноважень членів спостережної ради 1 рік та визначається ухвалою загальних зборів.

Основна функція кредитного комітету полягає в організації та забезпеченні ефективної кредитної діяльності. Кредитний комітет підзвітним загальним зборам та спостережній раді кредитної спілки і відповідальним перед ними за виконання своїх повноважень та обов'язків в сфері кредитування, а саме:

- здійснює контроль за сплатою процентів та поверненням кредитів;
- вносить пропозиції зі встановлення та зміни розміру плати (процентів) за користування кредитами, що надаються кредитною спілкою;
- розробляє та доповнює Положення про фінансові послуги кредитної спілки в частині кредитування;
- здійснює заходи зі стягнення прострочених кредитів;

- проводить аналіз стану кредитування, якості кредитного портфелю та списання безнадійних кредитів;
- звітує спостережній раді та загальним зборам.

Ревізійна комісія Кредитної спілки „ЗЛЕТ„ здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю кредитної спілки, включаючи виконання функцій структурного підрозділу кредитної спілки для проведення внутрішнього аудиту. Основними функціями комісії є:

- 1) нагляд за поточною діяльністю кредитної спілки;
- 2) перевірку результатів поточної фінансової діяльності кредитної спілки;
- 3) аналіз інформації про діяльність кредитної спілки, професійну діяльність її працівників, випадки перевищення повноважень посадовими особами фінансової установи;
- 4) виконання інших передбачених законами функцій, пов'язаних з наглядом та контролем за діяльністю кредитної спілки.

За час існування КС «Злет» накопичила значний досвід, розробила та вдосконалила депозитні та кредитні програми для членів спілки. Станом на кінець 2019 року членами кредитної спілки «Злет» було 8502 осіб. Стратегією розвитку передбачено відкриття мережі відділень кредитної спілки. На даний час структуру КС складають головний офіс, відділення №1 та №2 в м. Долина, а також відділення в м. Болахів та смт. Вигода.

Основні дані, що характеризують роботу Кредитної спілки наведено у таблиці 1.4. Дані таблиці 1.4 та рис. 1.4 свідчать про постійне зростання кількості залучених членів кредитної спілки та активів. Проте враховуючи загальну ситуацію на ринку надані фінансових послуг НБФУ з 2018 року відбувається скорочення прибутку фінансової організації. Кредитні спілки є дуже чутливими до макроекономічних змін, тому відтік депозитів і вихід членів з кредитних спілок найбільше спостерігаються в кризові періоди.

Таблиця 1.4

Загальна характеристика діяльності КС «Злет» за 2010-2019 рр.

Рік	К-ть членів	Активи тис. грн	Кількість виданих кредитів шт.	Сума виданих кредитів тис. грн	Отриманий прибуток тис. грн	Розмір капіталу тис. грн
2010	6365	12331,8	1162	25704,6	340,3	4096
2011	6611	12531,9	1056	23387,4	538,5	4698,7
2012	6766	14435	1075	22818,8	370	5082
2013	6993	21730	1245	41202,4	337	5431
2014	7494	22380,20	1826	48717,4	585,4	6041,6
2015	7415	21418	1447	34734	244	6302
2016	7784	28612,2	1972	46631	559,7	6879,9
2017	8136	35601	2124	51631	1059	7953
2018	8349	44472,2	1926	67593,3	1073,8	9047,2
2019	8502	53653,3	1968	81053,1	596,9	9646,0

Рис. 1.4. Динаміка прибутку кредитної спілки «Злет» за 2010-2019 рр.

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про кредитні спілки» голова правління несе персональну відповідальність за достовірність та повноту фінансової звітності та інших звітних даних. При цьому достовірність і повнота

річної звітності КС повинна бути підтверджена висновком незалежного аудитора.

Організація системи бухгалтерського обліку в кредитній спілці здійснюється згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» та відповідно до П(С)БО.

Головний бухгалтер КС «Злет» Зятюк О.С. відповідає за встановлення єдиних методологічних засад бухгалтерського обліку. Забезпечує контроль і відображення на рахунках бухгалтерського обліку всіх господарських операцій з метою виявлення і мобілізації внутрігосподарських резервів, надає оперативну інформацію, складає і надає у встановлені терміни зведену бухгалтерську звітність по підприємству. Забезпечує дотримання встановлених правил проведення інвентаризації грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей, основних фондів, розрахунків та платіжних зобов'язань. Головний бухгалтер приймає участь у вирішенні всіх фінансових питань в частині планування, аналізу і контролю, підписує разом з директором установи документи, що є підставою для приймання і видачі товарно-матеріальних цінностей та коштів, а також розрахунків та кредитні зобов'язання. Вказані документи без підпису головного бухгалтера вважаються недійсними і до виконання не приймаються. Головний бухгалтер готує керівнику кредитної спілки доповідні записки, проекти наказів та розпоряджень з бухгалтерських та фінансових питань.

Бухгалтерський облік на підприємстві автоматизований та здійснюється в програмному середовищі «1С:Бухгалтерія». На підставі згрупованих даних первинних документів усі господарські операції вносяться у програму щоденно або в міру надходження первинних документів.

Ведеться синтетичний та аналітичний обліки інформації про наявність, стан і використання господарських засобів та джерел їхнього формування.

Відомості щомісячно закривають та їхні підсумки переносяться у Головну книгу, яку відкривають на рік.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється згідно наказу «Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику КС «Злет»» від 29.01.2014 року № 5.

Висновки до розділу 1

Проведене дослідження практичної організації системи обліку господарської діяльності кредитної спілки дозволило визначити основні особливості їх діяльності, що суттєво відрізняють їх звичайних комерційних підприємств та банківських установ. Розглянуто основні аспекти методики організації обліку та аудиту в кредитних спілках, зокрема методики формування та обліку таких основних структурних елементів власного капіталу кредитних спілок як нерозподіленого доходу, резервного, пайового та додаткового капіталу. Проведений аналіз показав існуючі недоліки при розкритті публічної фінансової звітності кредитних спілок.

РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА Й ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ У КРЕДИТНІЙ СПІЛЦІ

2.1. Організація бухгалтерського обліку діяльності кредитної спілки

Виходячи з особливостей діяльності кредитних спілок та структури балансу найважливішими об'єктами бухгалтерського обліку є власний капітал, залучені від членів внески і вклади, видані позики та резерви. Діюча практика формування кредитними спілками річної фінансової звітності за МСБО свідчить, що окремі елементи, окрема – пайові та добровільні внески членів кредитної спілки, які формують відповідно пайовий і додатковий капітал в балансах подають як фінансові зобов'язання, оскільки згідно з МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» ці внески не відповідають вимогам [16]. Аналіз процесу відносин кредитної спілки з її членами, а також сукупності прав та зобов'язань, що виникають у процесі взаємодії, показує, що у даному стандарті пайові та добровільні цільові внески не відповідають необхідним ознакам.

Таким чином внески членів кредитних спілок у пайовий і додатковий капітал необхідно згідно МСБО 32 визначити як фінансові зобов'язання, що є досить суперечливим. Основними недоліками цього є:

- невідповідність економічного змісту зобов'язань, сформованих за рахунок пайових і добровільних цільових внесків;
- пасиви, що сформовані за рахунок членських внесків у пайовий капітал, характеризуються як капітал, а не як зобов'язання;
- складність проведення аналізу фінансового стану кредитної спілки;
- оскільки такі внески не мають визначеного терміну повернення, то виникає складність визначення їх виду (короткотермінові чи довготермінові) за терміном погашення.

Дана проблема визнання внесків у пайовий і додатковий капітал кредитних спілок у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності зумовлена необхідністю використання стандартів обліку комерційних підприємств до кредитних спілок, а також недосконалістю системи стандартизації обліку.

Іншим важливим об'єктом обліку кредитних спілок є резерви, які відповідно до Закону України «Про кредитні спілки» [10] поділяються на такі види:

– резервний капітал – призначений для відшкодування збитків, забезпечення платоспроможності та захисту заощаджень членів кредитної спілки. Він формується за рахунок вступних внесків членів кредитної спілки та частини нерозподіленого доходу;

– резерв забезпечення покриття витрат від неповернених позичок – покриття втрат від неповернення кредитів, включаючи протерміновану заборгованість та формується за рахунок частини доходів кредитної спілки;

– резерв сумнівних боргів – використовується для відшкодування можливих втрат за не кредитними операціями.

Для обліку цих резервів у Методичних рекомендаціях щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою [11], передбачено використання рахунків 38 «Резерв сумнівних боргів» та 43 «Резервний капітал» з відповідними субрахунками (див. табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Використання рахунків обліку резервів кредитних спілок

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)	
Код	Назва	Код	Назва
38	Резерв сумнівних боргів	381	Резерв забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів
43	Резервний капітал	431	Резервний капітал, сформований за рахунок вступних внесків членів кредитної спілки
		432	Резервний капітал, сформований за рахунок доходу кредитної спілки
		433	Резервний капітал, сформований за рахунок інших джерел

Така структура рахунку 43 «Резервний капітал» суперечить Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, згідно якої аналітичний облік резервного капіталу необхідно проводити в розрізі його видів та напрямками використання.

Ці резерви фактично є резервами капіталу, які підтримують фінансову стійкість організацій. Але оскільки кредитні спілки це фінансові організації, то для них більш актуальним є забезпечення належного рівня платоспроможності, для чого необхідно сформувати грошові резерви. Тобто грошові резерви використовують для страхування ризиків за пасивними операціями. Узагальнену схему видів резервів кредитних спілок зображено на рисунку 2.1.

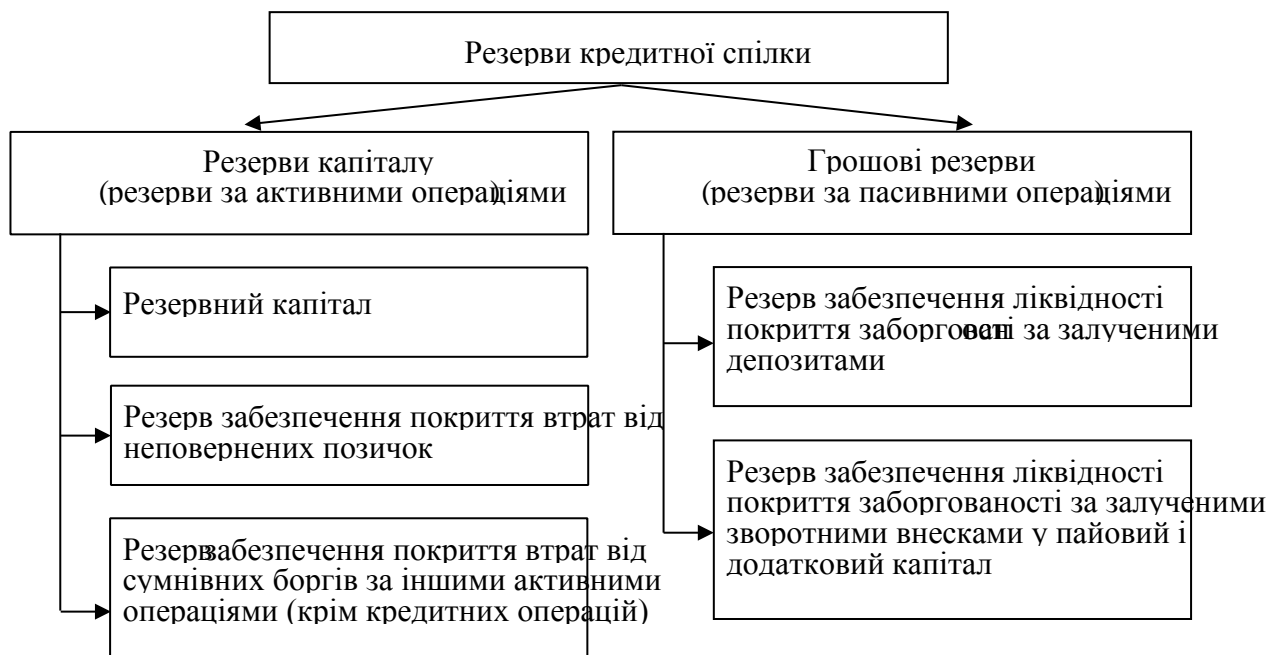

Рис. 2.1. Структура резервів кредитної спілки

Бухгалтерський облік грошових резервів кредитних спілок проводять з використанням рахунків обліку грошових коштів, а оцінка таких резервів будується на основі фінансової політики кредитної спілки, та даних минулих звітних періодів про дострокове зняття депозитів та виходу членів з кредитної спілки.

Іншою складовою операційної діяльності кредитних спілок, є внески на депозитний рахунок в готівковій або безготівковій формі [15]. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною для обліку операцій з внесення членами кредитних спілок коштів на депозитні рахунки використовують такі рахунки:

- 551 «Довгострокові внески (вклади) членів кредитної спілки на депозитні рахунки» – здійснюється облік довготермінових депозитів;
- 6111 «Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями в національній валюті перед членами кредитної спілки» – здійснюється облік довготермінових депозитів;
- 686 «Розрахунки з членами кредитної спілки по внесках (вкладах) на депозитні рахунки» – ведеться облік короткотермінових депозитів членів КС;
- 688 «Розрахунки за зобов'язаннями, на які не нараховуються проценти»;
- 689 «Розрахунки з особами, які припинили членство в кредитній спілці» – здійснюється облік депозитів осіб, що вийшли з кредитної спілки [15].

Таблиця 2.2

Класифікація внесків на депозитні рахунки кредитних спілок

Класифікаційна ознака	Види депозитних внесків
Термін залучення	короткотермінові (до 3 місяців)
	середньо термінові (від 3 до 12 місяців)
	довготермінові (понад 12 місяців)
Різновид рахунку	внесок на депозитний рахунок до запитання
	внесок на строковий депозитний рахунок
	внесок на блокований депозитний рахунок

Аналітичний облік депозитних внесків ведеться за кожним членом кредитної спілки з використанням Відомості аналітичного обліку вкладів на депозитні рахунки кредитних спілок.

Іншим видом основної діяльності кредитних спілок є надання кредитів та позик членам кредитної спілки. Методика організації системи бухгалтерського обліку розрахунків за виданими кредитами та позиками здійснюється в залежності від їх видів. Класифікують кредити та позики за такими ознаками:

- 1) за терміном погашення:
 - до 3 місяців включно;
 - від 3 до 12 місяців включно;

- понад 12 місяців;
- 2) за цільовим призначенням:
 - споживчі;
 - підприємницькі;
- 3) за наявністю забезпечення:
 - Забезпечені;
 - Незабезпечені;
- 4) за рівнем дотримання режиму погашення кредиту:
 - з нормальним режимом погашення;
 - протермінований, порушення встановленого режиму погашення не перевищує 365 днів;
 - неповернений кредит, за яким порушення встановленого режиму погашення перевищує 365 днів;
 - безнадійний кредит.

Відповідно до Закону України «Про кредитні спілки», аналітичний облік кредитна спілка зобов'язана вести за кожним виданим кредитом чи позикою для контролю за дотриманням умов кредитних договорів, своєчасністю і повнотою оплат.

Для обліку операцій розрахунків за виданими кредитами та позиками використовують такі субрахунки:

- 376 «Розрахунки за кредитами членам кредитної спілки»;
- 373/1 «Розрахунки за нарахованими доходами»;
- 378 «Розрахунки за безнадійними кредитами»;
- 381 «Резерв забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів»[23].

Згідно до Методичних рекомендацій кредитна спілка повинна проводити аналітичний облік виданих кредитів за окремими дебіторами, видами заборгованості, термінами їх виникнення і погашення [15].

Аналіз фінансової звітності кредитної спілки показує, що депозити і кредити в балансі відображаються за принципом історичної собівартості та

створюється резерв для забезпечення покриття втрат від неповернених позик або за амортизованою собівартістю та створюється резерв для забезпечення знецінення кредитів. Ця особливість повинна бути чітко врахована в обліковій політиці кредитної спілки, що здійснює облік за національними стандартами бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності.

Таким чином практика організації бухгалтерського обліку кредитної спілки та формування її фінансової звітності передбачає можливість використання різних підходів до відображення зазначених об'єктів обліку.

Для удосконалення проведення аналітичного обліку операцій розрахунків за депозитними внесками та виданими кредитами кредитними спілками необхідно впроваджувати додаткові форми аналітичних відомостей, для аналітики за кожним конкретним дебітором та кредитором та контролю за своєчасністю і повнотою сплати заборгованостей за виданими кредитами та отриманими депозитами.

2.2. Особливості відображення доходів кредитних спілок у фінансовій звітності в кредитних спілках

Відповідно до Закону України «Про кредитні спілки», «...кредитна спілка - це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки» [24]. Отже кредитна спілка є фінансовою установою, що здійснює надання фінансових послуг та зобов'язана вести оперативний та бухгалтерський облік результатів своєї діяльності у відповідності до законодавства України, а також формувати статистичну звітність та подавати її органам статистики.

Аналіз нормативно-правових актів, що регулюють організацію бухгалтерського обліку в кредитних спілках наведено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

**Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в
кредитних спілках**

№ з/п	Назва документа	Застосування
1.	Закон України «Про кредитні спілки»	Визначає організаційно-правові та економічні основи створення та діяльності кредитних спілок, а також права та обов'язки членів кредитних спілок.
2.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Визначає правові засади регулювання, організації бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності
3.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Застосовується усіма підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами для обліку господарських операцій
4.	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку	Встановлює порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про фінансово-господарські операції

Облік доходів кредитних спілок і відображення їх у фінансовій звітності, регламентними наступними документами.

Таблиця 3.2

Методичні регламенти обліку доходів у кредитних спілках

№ з/п	Назва документа	Застосування
1.	Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою	Надає методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою
2.	Національне П(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначає принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів
3.	П(С)БО 15 «Дохід»	Визначає принципи формування в інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності
4.	Порядок складання та подання звітності кредитними спілками	Визначає порядок складання та терміни подання звітності кредитними спілками

Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою призначені для формування єдиного

підходу до ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності в кредитних спілках для їх аналізу та порівняння [24].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», «...доходи –збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)» [28]. Отже під доходом кредитної спілки розуміють збільшення активу або зменшення зобов'язання, що призводить до зростання власного капіталу.

Не визнаються доходами у кредитній спілці такі грошові надходження:

- авансові суми сплачених процентів за кредит;
- суми, що призначені для погашення кредиту;
- внески (вклади) на депозитні рахунки[6].

Згідно з П(С)БО 15 доходи в бухгалтерському обліку класифікуються за такими групами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи [6].

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» «дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та інші операційні доходи відносяться до доходів від операційної діяльності, яка визначена як основна діяльність підприємства, а також інших видів діяльності, за виключенням інвестиційної та фінансової діяльності». Тому при формуванні результатів господарської діяльності підприємства потрібно враховувати усі види звичайної діяльності – операційну, фінансову та інвестиційну.

Проте П(С)БО 15 «Дохід» не виділяє окремо доходи від інвестиційної діяльності, а поділяє доходи на операційні доходи, фінансові та інші доходи. У структурі звіту про фінансові результати також не передбачено розділу інвестиційної діяльності. Не відокремлюється інвестиційна діяльність і на

синтетичному рахунку обліку 79 «Фінансові результати». Таким чином виникає протиріччя між цими нормативними документами, які необхідно усунути.

Основним принципом, за яким проводять облік доходів кредитної спілки є принцип «нарахування та відповідності доходів і витрат», відповідно до якого для визначення фінансового результату слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були понесені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображають у бухгалтерському обліку кредитних спілок в момент їх виникнення за першою подією, незалежно від часу надходження і сплати грошей.

Доходи кредитної спілки, отримані у процесі її операційної діяльності, відображаються на рахунках обліку 7 класу «Доходи і результати діяльності» Плану рахунків бухгалтерського обліку [4].

Відповідно до Методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою для обліку операцій нарахування відсотків за користування кредитами потрібно використовувати субрахунок 719 «Інші доходи від операційної діяльності», для узагальнення інформації про доходи від операційної діяльності кредитної спілки у звітному періоді.

До інших доходів від операційної згідно з Методичними рекомендаціями відносять:

- суми штрафів, пені, неустойки та інших санкцій одержаних за порушення господарських договорів;
- доходи від списання кредиторської заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності;
- благодійні внески членів кредитної спілки до благодійного фонду;
- відшкодування раніше списаних активів;
- суми безоплатно одержаних оборотних активів.

Для ведення синтетичного обліку в кредитних спілках передбачено такі субрахунки рахунку 71:

- 715 «Одержані штрафи, пені, неустойки»;
- 716 «Відшкодування раніше списаних активів»;
- 718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»;

- 719 «Інші доходи від операційної діяльності».

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» застосовується для бухгалтерського обліку доходів від інвестицій у капітал об'єднаної кредитної спілки, при цьому аналітичний облік за рахунком 72 ведеться за кожним об'єктом інвестицій окремо.

Алгоритм відображення доходів кредитної спілки на рахунках бухгалтерського обліку наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Порядок обліку доходів кредитної спілки

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
1.	Нараховано проценти за користування кредитом членом кредитної спілки	3731 «Розрахунки за нарахованими процентами за кредитами, наданими членам кредитної спілки»	719 «Інші доходи від операційної діяльності»
2.	Сплачено штрафні санкції за порушення строків платежу згідно з умовами кредитного договору	301 «Каса в національній валюті», 311 «Поточні рахунки в національній валюті»	715 «Одержані штрафи, пені, неустойки»
3.	Зменшення суми сформованого резерву забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів	381 «Резерв забезпечення покриття втрат від неповернених кредитів»	716 «Відшкодування раніше списаних активів»
4.	Безоплатно одержані оборотні активи	20 «Виробничі запаси», 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети»	718 «Дохід від безоплатно одержаних оборотних активів»
5.	Нараховано дохід на пайові внески, що внесені до капіталу об'єднаної кредитної спілки	3735 «Розрахунки за нарахованими доходами за внесками в капітал»	724 «Дохід на внески, внесені до капіталу об'єднаної кредитної спілки»
6.	Нараховано проценти за користування кредитом, наданим іншій кредитній спілці	3732 «Розрахунки за нарахованими процентами за кредитами, наданими іншим кредитним спілкам»	733 «Інші доходи від фінансових операцій»
7.	Нараховано проценти за коштами, що розміщені на депозитному рахунку банку	3733 «Розрахунки за нарахованими процентами за вкладками на депозитних рахунках в банках»	733 «Інші доходи від фінансових операцій»
8.	Списано доходи на фінансові результати	71 «Інший операційний дохід», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи»	79 «Фінансові результати»

В залежності від прийнятої облікової політики кредитної спілки, окремі рахунки доходів можуть закриватися – щомісяця, або щокварталу, з різною періодичністю.

Отже враховуючи специфіку діяльності кредитних спілок як небанківських фінансових установ, можна стверджувати, що НП(С)БО 1 не враховує в повній мірі особливості діяльності кредитних спілок. Оскільки інформацію за звітний період про доходи кредитної спілки, які виникли у процесі її операційної діяльності та відображені їх на субрахунках у бухгалтерському обліку є підставою для формування Звіту про фінансові результати та заповнення Звітних даних про доходи та витрати. Проте при формуванні даних документів використовуються різних методологічні підходи до розрахунку та відображення інформації про доходи кредитної спілки: у фінансовій звітності застосовують метод нарахування, а у звітних даних – касовий метод.

Також аналізуючи організацію та регулювання обліку доходів кредитних спілок доцільно вказати на невідповідність методики обліку видів доходів статтям «Звіту про фінансові результати» (Форма №2). Так у Розділі I Звіту про фінансові результати, який призначений власне для відображення фінансових результатів (доходів і витрат) за всіма видами діяльності кредитної спілки. Тому доходи за нарахованими процентами за кредитами, які для кредитної спілки є основним видом доходу, доцільно відображати на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», а у «Звіті про фінансові результати» відображати за рядком 2000 «Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)», а не у складі іншого операційного доходу.

Достовірність, якість і правильність відображення інформації у фінансовій звітності забезпечує прийняття ефективних управлінських рішень. Оскільки формування кредитними спілками фінансової та спеціалізованої звітності є суперечливим та недоцільним, то з метою удосконалення звітності про фінансові результати кредитних спілок потрібно здійснити інтеграцію звітності для врахування та відображення специфічних аспектів діяльності кредитних спілок

як небанківських установ та їх адаптацію до міжнародних стандартів фінансової звітності.

2.3. Формування фінансової звітності кредитних спілок

Фінансова звітність кредитних спілок є основним та єдиним джерелом інформації для зовнішніх користувачів, що містить офіційну впідтверджену інформацію фінансового характеру. Основних користувачів фінансової звітності кредитних спілок можна поділити на дві групи:

- внутрішні користувачі – члени Правління, Спостережної ради і Ревізійної комісії, працівники бухгалтерії та служби внутрішнього аудиту, а також інші працівники;
- зовнішні користувачі – члени кредитних спілок, НБУ як регулятор діяльності у сфері фінансових послуг, Державна фіскальна служба України та інші органи державної влади, аудиторські фірми, фінансові експерти й аналітики, а також громадськість (рис. 2.2).

Враховуючи суспільне та соціальне важливе значення кредитних спілок для розвитку ринкової економіки, їхня фінансова звітність повинна бути абсолютно прозорою, відкритою, повною та деталізованою і розкривати усі аспекти фінансового стану і результатів діяльності кредитної спілки, для відображення показників фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності.

При цьому необхідно врахувати, що основними зовнішніми користувачами фінансової звітності кредитних спілок є їхні члени, що не мають належного рівня економічної освіти для розуміння фінансової звітності, тому звітність повинна бути зрозумілою та конкретною для забезпечення прийняття ефективних рішень.

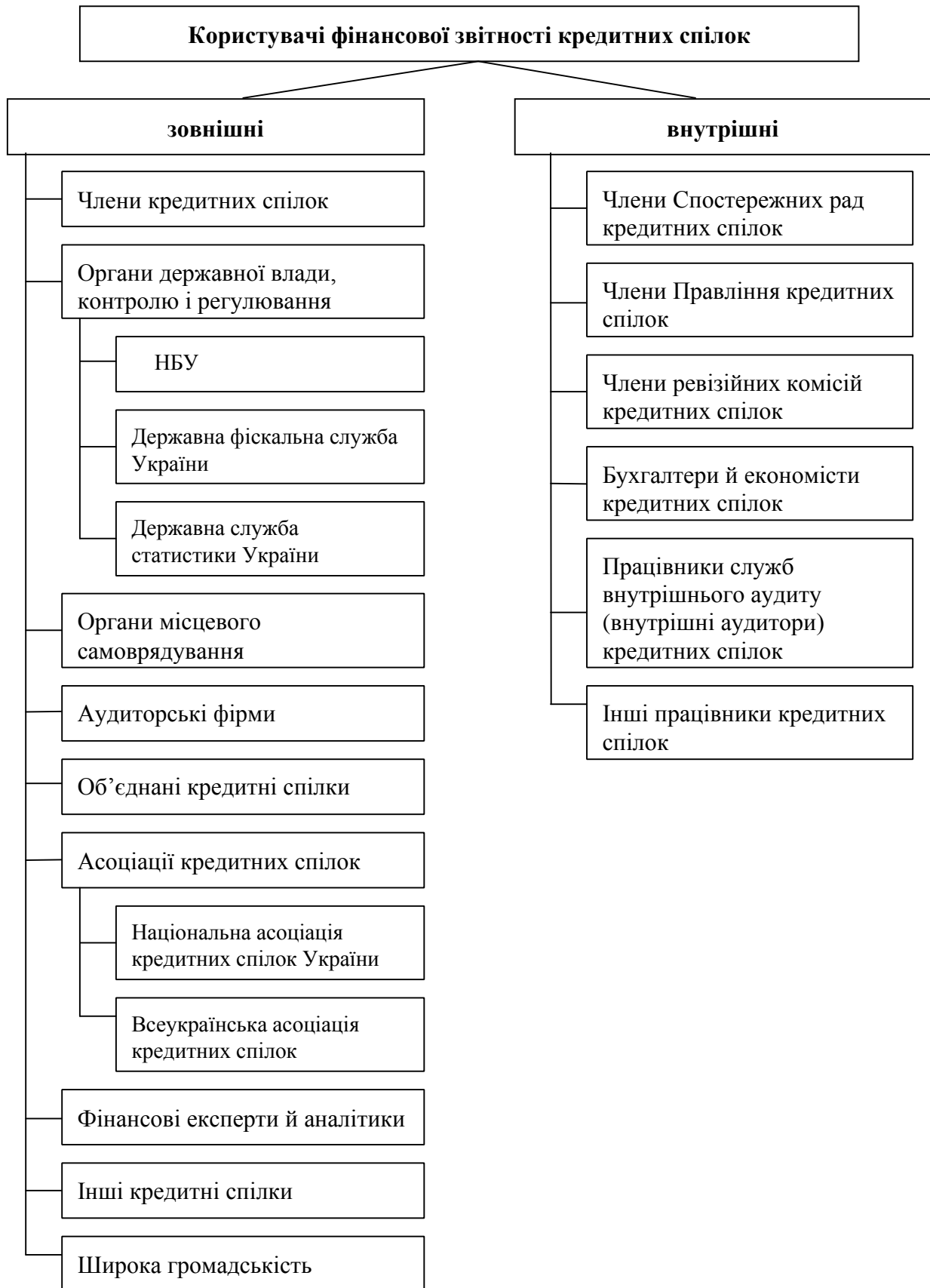

Рис. 2.2. Класифікація користувачів фінансової звітності кредитних спілок

Враховуючи потреби аналізу і контролю за фінансового стану кредитних спілок і результатів їхньої діяльності, необхідно забезпечити наповнення

інформаційної бази для аналізу та розрахунку фінансових показників діяльності, а також встановлення та обґрунтування основних об'єктів бухгалтерського обліку кредитних спілок. При цьому на нашу думку обов'язковими об'єктами обліку, що повинні бути розкриті у фінансовій звітності є:

- залишки довготермінової дебіторської заборгованості в розрізі виданих позик членам кредитної спілки;
- залишки поточної дебіторської заборгованості в розрізі виданих позик членам кредитної спілки;
- залишки довготермінової кредиторської заборгованості за отриманими депозитами;
- залишки поточної кредиторської заборгованості за отриманими депозитами;
- пайовий капітал;
- резервний капітал;
- дохід від надання позик;
- процентні витрати за депозитами.

Аналіз форм фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами обліку, показав неможливість задовольнити інформаційні запити зовнішніх користувачів за вказаними показниками, оскільки згідно з даними стандартами основні показники відображаються зведено з іншими об'єктами обліку за окремими статтями звітності. Такі форми фінансової звітності суттєво обмежують її придатність для проведення аналізу фінансового стану і результатів діяльності кредитної спілки з боку не підготовлених зовнішніх користувачів, до яких відносяться члени спілки. Тому доцільно виносити такі об'єкти бухгалтерського обліку в окремі статті основних форм фінансових звітів.

Існуючий підхід до формування звітності подає інформацію про активи кредитної спілки в залежності від участі в господарських операціях та швидкості їх обороту, а з іншого боку відображає чисту вартість заборгованості за мінусом резерву на знецінення. Тому заборгованість за виданими кредитами членам КС пропонується відображати у звітності розділяючи довготермінові та

короткотермінові, а також виділити в окрему статтю заборгованість з перевищеним терміном несплати обов'язкових платежів.

Запропоновані уточнення також передбачають відображення пайових внесків членів кредитних спілок як пайового капіталу кредитної спілки, а не фінансових зобов'язань, оскільки він відіграє функції статутного капіталу, а обсяги залучених депозитів та заборгованості за ними відобразити додатковими статтями довготермінових і короткотермінових зобов'язань.

Такі незначні зміни форми Звіту про фінансові результати необхідні для відображення його змісту до специфічних аспектів отримання доходів і понесення витрат кредитними спілками. Оскільки основними видами операційних доходів виступають проценти отримані від надання позик, а витратами – процентні виплати за залученими депозитами, то показник валового прибутку повинен формуватися шляхом співвідношення цих показників за звітний період. Тому дані показниками необхідно наводити у звіті про фінансові результати окремими статтями. Також в окремих випадках існує у відображенні доходів від списання частини резервів капіталу та витрат на їх формування.

У другому розділі звіту міститься інформація про сукупний дохід, який включає чистий прибуток (зароблений нерозподілений дохід). В діяльності кредитних спілок при обліку господарських операцій з переоцінки необоротних активів, курсових різниць, втрат від списання резервів капіталу на покриття безнадійних позик тощо, для оцінка фінансового стану кредитної спілки, результатів її діяльності та управління фінансовими ризиками їх також доцільно виокремити статтями у складі сукупного доходу.

Дані пропозиції щодо доповнення форм фінансової звітності будуть більш доступними для сприйняття користувачами та дозволять отримати основні фінансові показники не лише у примітках до річної звітності, але й безпосередньо з основних форм фінансової звітності.

Крім регламентованої фінансової звітності кредитні спілки зобов'язані складати і подавати Звітні дані щоквартально, зміст та форма яких визначені Нацкомфінпослуг. З 1 липня 2020 року Звітні дані подаються в електронній

формі на сервер НБУ як правонаступника Нацкомісії. Дана форма звітності формується на основі даних системи обліку операцій кредитних спілок і у більш повному обсязі даними повторюють та доповнюють фінансову звітність за відповідний період.

Структуру Звітних даних кредитних спілок згідно Рекомендацій Нацкомісії, що складається з 9 звітних елементів та представлено на рис. 2.3.

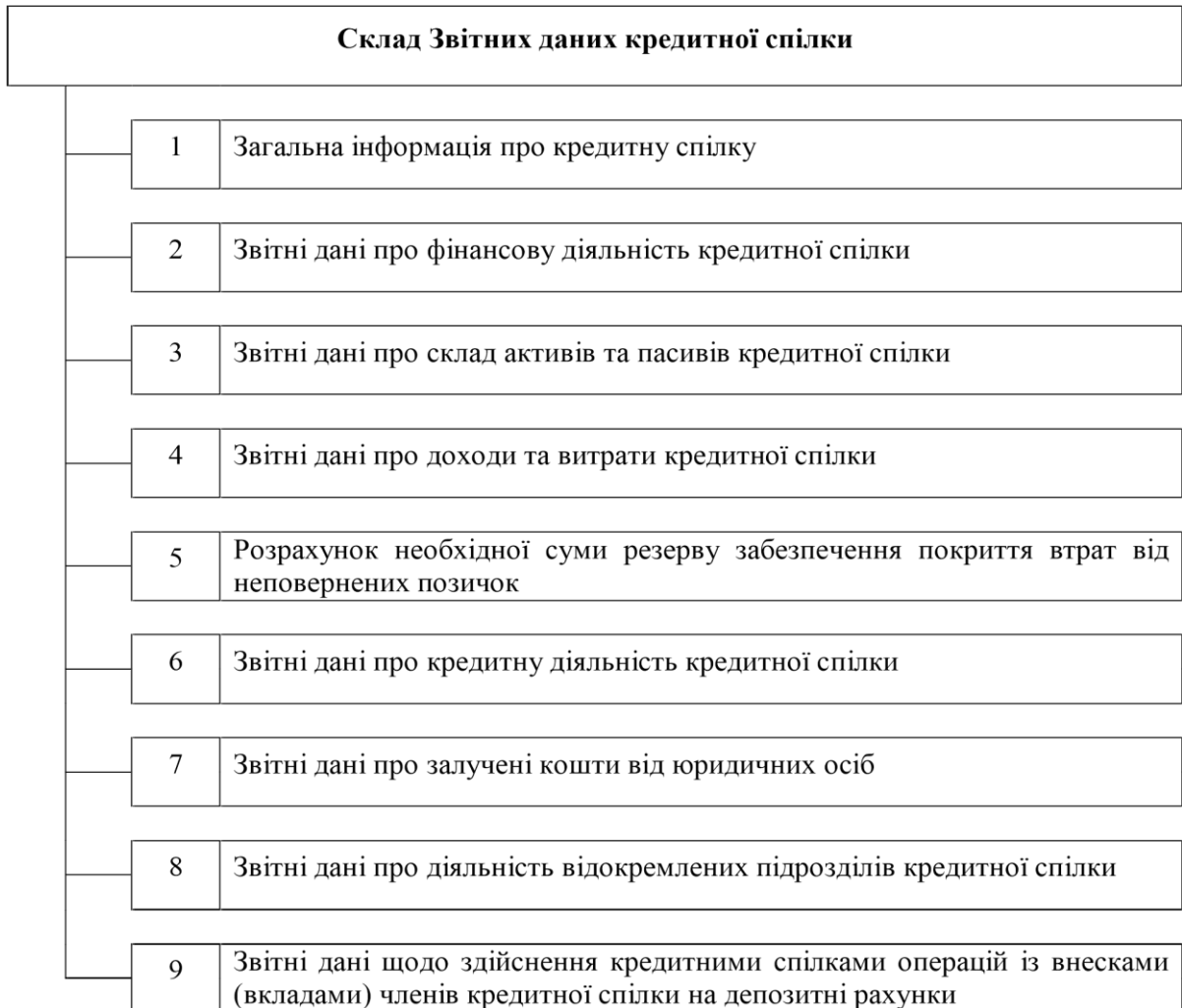

Рис. 2.3. Структура форм Звітних даних

Інформація з форм Звітних даних є більш придатною для розширеного аналізу фінансового стану, результатів операційної діяльності та можливих фінансових ризиків кредитних спілок у порівнянні з даними фінансової звітності. Звітні дані дозволяють якісно проаналізувати дотримання фінансових нормативів. Тому на наш погляд інформацію зі Звітних даних доцільно подавати

у примітках до річної фінансової звітності кредитних спілок, що якісно підвищить рівень інформаційне наповнення фінансової звітності.

Висновки до розділу 2

В даному розділі проведено дослідження методики й організації бухгалтерського обліку у кредитних спілках.

Аналіз форм фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами обліку, показав неможливість задовольнити інформаційні запити зовнішніх користувачів за вказаними показниками, оскільки згідно з даними стандартами основні показники відображаються зведено з іншими об'єктами обліку за окремими статтями звітності

Інформація Звітних даних кредитних спілок є більш придатною для розширеного аналізу фінансового стану, результатів діяльності, фінансових ризиків кредитних спілок у порівнянні з даними фінансової звітності.

РОЗДІЛ 3 АУДИТ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ «ЗЛЕТ»

3.1. Організація системи внутрішнього аудиту в кредитній спілці

Негативні фактори, такі як ліквідація кредитних спілок, наявність фактів масового шахрайства з боку членів правління кредитних спілок та інші істотно знизили рівень довіри до кредитних спілок. Засобом відновлення довіри громадян є формування ефективної багаторівневої системи аудиту та контролю за діяльністю кредитних спілок.

Економічна криза та пандемія сприяла значному погіршенню фінансового стану більшості фінансових установ, а особливо кредитних спілок, що призвело до різкого зниження рівнів їхньої ліквідності та платоспроможності. Іншою причиною кризи фінансового сектору було масове шахрайство з боку менеджменту цих організацій. Це свідчить про значні проблеми в організації контролю діяльності кредитних спілок, а особливо – внутрішнього. Наявність фактів шахрайства в системі управління кредитних спілок показала відсутність та неспроможність як зовнішнього, так і внутрішнього контролю за їхньою діяльністю.

Під внутрішнім контролем, у широкому розумінні, «...розуміють процес що повинен реалізовуватися постійно повноважними органами управління і співробітниками підприємства із застосуванням певних процедур і методів контролю на базі доступної інформації» [57, с. 8].

У Міжнародному стандарті аудиту 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб'єкта господарювання і його середовища» внутрішній контроль розглядають як процес, що розроблений та запроваджений вищим управлінським персоналом суб'єкта господарювання, для контролю за досягненням поставлених цілей та достовірності та повноти формування фінансової звітності, аналізу фінансової

результативності господарської діяльності в межах діючої нормативно-правової бази [39]. За цим стандартом внутрішній контроль поділяється на такі компоненти (рис. 3.1).

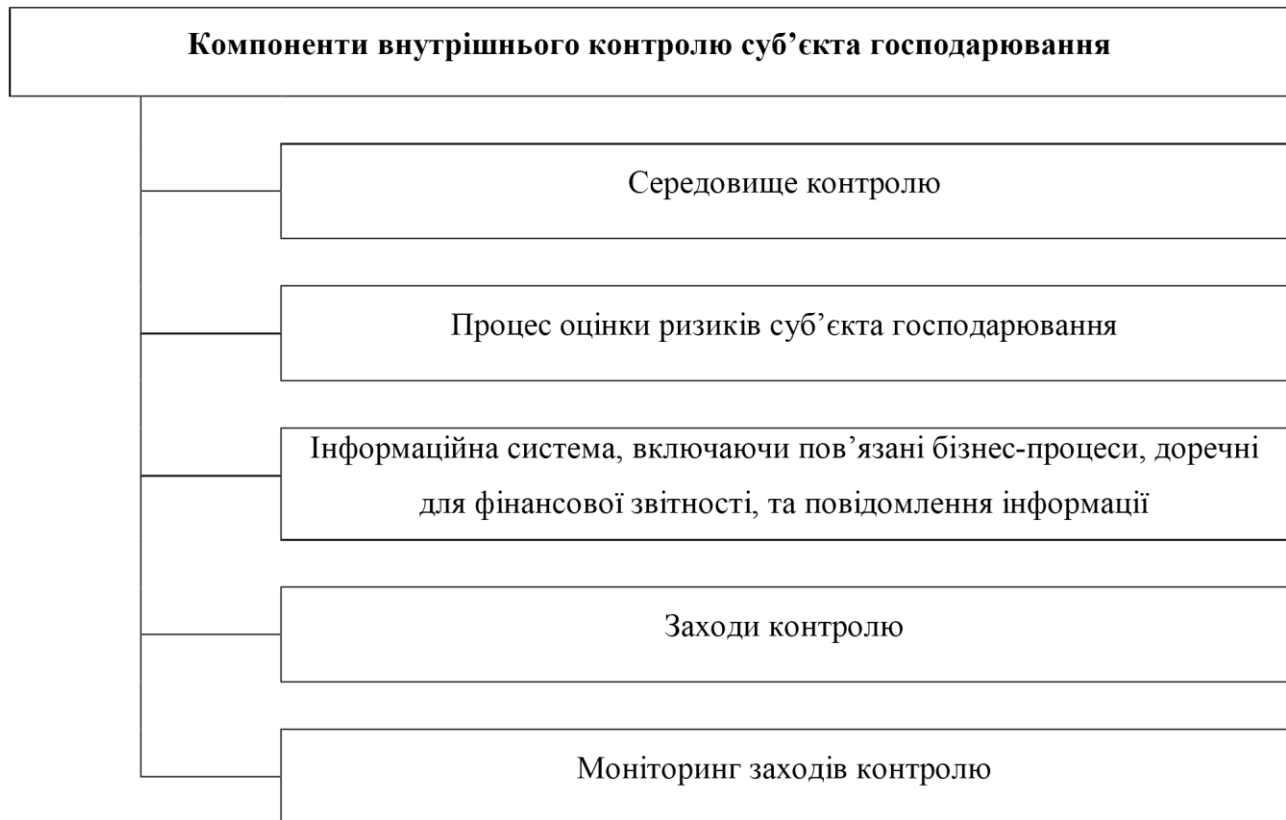

Рис. 3.1. Структура внутрішнього контролю за МСА 315

Проаналізувавши описаний даний підхід до організації внутрішнього контролю та поділ його на окремі компоненти, можна стверджувати про відсутність виділення окремих контрольних процедур та не виокремлено об'єкти та суб'єкти контролю.

Внутрішній контроль в кредитній спілці повинен здійснюватися через функціонування підсистеми інтегрованої системи управління спілкою.

Відповідно до Закону «Про кредитні спілки» найвищим органом управління кредитною спілкою є Загальні збори, якій підпорядкована і підзвітна Спостережна рада, що формує Правління кредитної спілки, та Кредитний комітет.

Контроль за фінансовою діяльністю кредитної спілки здійснює Ревізійна комісія, яка підзвітна Загальним зборам кредитної спілки. До складу Ревізійної комісії, для уникнення зловживань, не можуть входити члени Правління, Спостережної ради, Кредитного комітету та будь-які особи, що мають трудові відносини з кредитною спілкою.

Відповідно до Порядку проведення внутрішнього аудиту діяльності кредитна спілка зобов'язана протягом місяця з дати реєстрації як фінансової установи створити службу внутрішнього контролю.

Також окремі функції внутрішнього контролю діяльності кредитних спілок покладено і на інші структурні підрозділи кредитних спілок, зокрема:

- правління кредитних спілок ;
- кредитний комітет.

Таким чином. Можемо представити узагальнену організаційну структуру управління кредитною спілкою, що відповідає чинним вимогам законодавства (рис. 3.2).

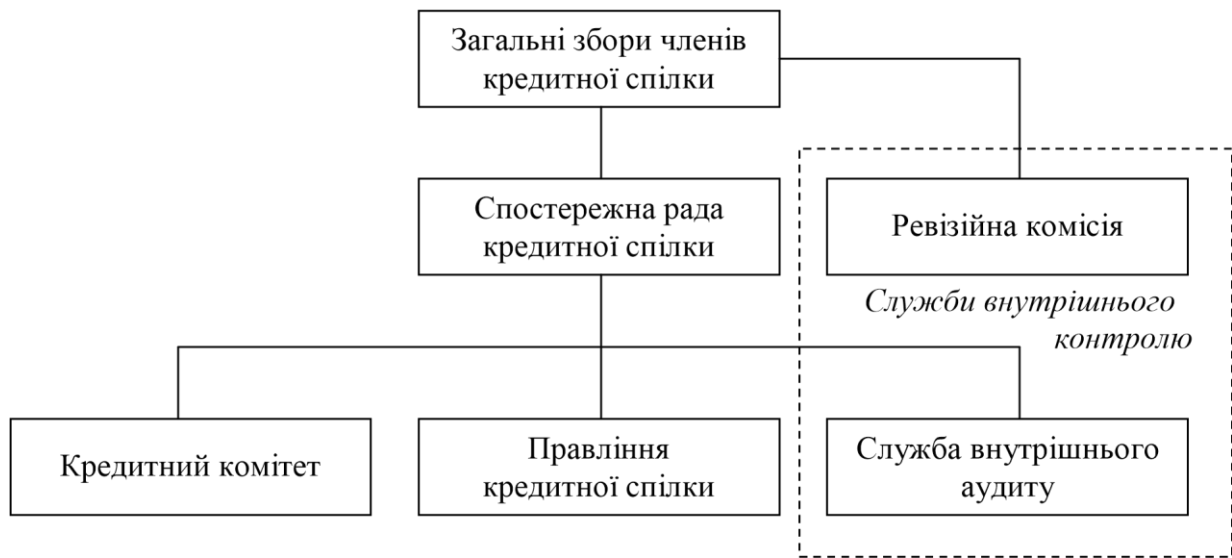

Рис. 3.2. Узагальнена організаційна структура управління та внутрішнього контролю кредитної спілки

Оскільки служба внутрішнього аудиту кредитної спілки є основним підрозділом системи внутрішнього контролю, то спостерігається конфлікт інтересів, що виникає через підпорядкування служби внутрішнього аудиту

спостережній раді та не дає змоги протидіяти виникненню пов'язаних сторін, що обумовлює ризики шахрайства.

З урахуванням іноземного досвіду організації системи внутрішнього контролю можна запропонувати низку критеріїв для її удосконалення, зокрема:

1) органи системи внутрішнього контролю повинні бути незалежні від правління кредитної спілки та спостережної ради та має бути сформований на професійних засадах;

2) наявність механізмів контролю нижчих ланок контролю;

3) чіткий розподіл функцій контролю з метою підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю.

Ефективність функціонування системи внутрішнього контролю кредитної спілки вимагає розподілу функцій та повноважень між її організаційними структурними підрозділами та органами управління.

Основними особливостями організації системи внутрішнього контролю кредитної спілки згідно із з даним підходом розподіл повноважень між ревізійною комісією та системою внутрішнього аудиту:

– ревізійна комісія функціонує на постійній, отримує повноваження з призначення зовнішніх аудиторів для щорічного підтвердження фінансової звітності, здійснення контролю функціонування системи внутрішнього контролю та його ефективністю, координація діяльності та формування складу внутрішнього аудиту тощо;

– служба внутрішнього аудиту підпорядковується Спостережній раді та Ревізійній комісії, здійснює координацію роботи підрозділів контролю та оцінює їх ефективність.

При цьому ефективність контролю діяльності кредитних спілок визначається якістю його організації, своєчасністю проведення та методами контролю. В теорії здійснення контролю та аудиту господарської діяльності виділяють велику кількість методів, які залежить від виду та форми суб'єкта господарювання.

Так В. П. Пантелєєв у своєму дослідженні групує методи внутрішнього аудиту у відповідності з контрольно-аудиторськими процедурами [43]:

- інвентаризація, контрольні заміри, спостереження, експертизи, експеримент при виконанні фактичних процедур;
- економічний аналіз, статистичні методи, економіко-математичні методи під час проведення розрахунково-аналітичних процедур;
- моделювання, структурні дослідження документів, камеральні перевірки у ході документальних процедур;
- перевірки, оцінювання та моніторинг виконання процедур контролю системи бухгалтерського обліку і звітності;
- групування, систематизація, ухвалення рішень та контроль за виконанням прийнятих рішень під час узагальнення результатів внутрішнього аудиту [43].

Вибір конкретних методів контролю залежить від форм його проведення та від мети, що ставиться на початковому етапі контролю. Найважливіше місце належить аналітичним методам, що застосовуються в процесі аудиту фінансової звітності кредитних спілок, для отримання об'єктивних даних про їх фінансовий стан і результати діяльності.

Основні фінансові показники для оцінювання діяльності кредитної спілки вибираються з урахуванням мети і завдань контролю та об'єднують у три групи:

- економічні (фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності, допустимого ризику, якості кредитного портфеля, економічної ефективності);
- соціально-економічні (частка позичок, виданих членам кредитної спілки, в загальній структурі активів, частка неповернутих позичок, частка ринку, рівень кооперування населення);
- соціальні (скорочення безробіття в регіоні, рівень життя сільського населення регіону, частка задоволених членів кооперативу).

Надійна система внутрішнього контролю за діяльністю кредитних спілок, спроможна ефективно протидіяти потенційному шахрайству та забезпечити позитивні результати діяльності кредитних спілок.

3.2. Аналіз структури майна кредитної спілки «Злет»

Для оцінки майна установи, складаємо аналітичний баланс. У I розділі активу балансу «Необоротні активи» відображаються активи, які не були віднесені до оборотних, та об'єднані у статті: нематеріальні активи, основні засоби за первісною та залишковою вартістю (остання включається до валюти балансу), довгострокові фінансові інвестиції, довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи.

Баланс підприємства за 2019 рік наведено в Додатку А. Підсумок балансу станом на 31 грудня 2019 року становить 53856 тис. грн..

Аналізуючи майно КС «Злет» слід зазначити, що валюта балансу зросла на 8810 тис. грн. (53856-45046 тис. грн.), що свідчить про збільшення майна підприємства та зміцнення його фінансового стану. Майно зросло за рахунок необоротних активів на 60 тис. грн. Необоротні активи зросли за рахунок довгострокових фінансових інвестицій, які збільшились на 45 тис. грн. У даній установі спостерігається позитивна тенденція щодо збільшення основних засобів на 15 тис. грн.

Таблиця 3.1

Аналітичний баланс необоротних активах КС «Злет» за 2018-2019 рр.

Статті балансу	На початок звітної періоду, тис. грн.	На кінець звітної періоду, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Основні засоби	2358	2373	15	0,63
первісна вартість	3508	3619	111	3,16
знос	1150	1246	96	8,35
Довгострокові фінансові інвестиції	178	223	45	25,28
Всього	2536	2596	60	2,37

Розрахуємо коефіцієнт зносу основних засобів:

$$K_3 = \frac{\text{Знос}}{\text{Первісна вартість}} * 100\% \quad (3.1)$$

$$K_{318} = \frac{1150}{3508} * 100\% = 32,78\%$$

$$K_{319} = \frac{1240}{3619} * 100\% = 34,43\%$$

Коефіцієнт зносу основних засобів характеризує частку зношених основних засобів у загальній їх вартості і показує питому вагу вартості основних засобів, що вже перенесена на вироблену продукцію. Даний коефіцієнт на початок звітнього періоду становив 32,78%, а на кінець – 34,43%. В даній установі коефіцієнт зносу становить до 50%, тому обладнання рахується придатним до експлуатації та відносно ефективним. Проте, даний коефіцієнт на кінець звітнього періоду зріс, тому це показує погіршення стану основних засобів установи.

У II розділі активу балансу «Оборотні активи» подають дані про грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші активи призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу.

Згідно даних таблиці 3.2 майно КС «Злет» зросло за рахунок оборотних активів на 8750 тис. грн. Це свідчить про позитивну тенденцію росту майна.

У статті «Інша поточна дебіторська заборгованість», що становить найбільшу часту оборотних активів відображається заборгованість дебіторів, яка не може бути включена до інших статей дебіторської заборгованості. Інша поточна дебіторська заборгованість даної установи за звітний період зросла на 8286 тис. грн. і становить на кінець звітнього періоду 47735 тис. грн., що в процентному відношенні до оборотних активів становить 93,12%, а по відношенню до валюти балансу – 88,63 %. Гроші та їх еквіваленти зменшилися на 131 тис. грн., це негативна тенденція, яка свідчить про різке зниження платоспроможності установи.

Таблиця 3.2

Аналітичний баланс оборотних активів КС «Злет» за 2018-2019 рр.

Статті балансу	На початок звітного періоду, тис. грн.	На кінець звітного періоду, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4	4	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками:				
- за виданими авансами -	39	57	18	46,15
з бюджетом	3	1	-2	-66,67
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	574	1283	709	123,52
Інша поточна дебіторська заборгованість	39449	47735	8286	21,01
Поточні фінансові інвестиції	1320	1190	-130	-9,85
Гроші та їх еквіваленти	1121	990	-131	11,69
Готівка	195	140	-55	-28,21
Рахунки в банках	926	850	-76	8,21
Всього	42510	51260	8750	20,58

Актив балансу можна аналізувати використовуючи вертикальний (структурний) аналіз.

Таблиця 3.3

Вертикальний аналіз активів балансу КС «Злет» за 2018-2019 рр.

Статті балансу	На початок періоду, тис. грн..	Структура на початок періоду, %	На кінець періоду, тис. грн.	Структура на кінець періоду, %
Необоротні активи	2536	5,63	2596	4,82
Оборотні активи	42510	94,37	51260	95,18
Всього	45046	100	53856	100

Як видно з таблиці 3.3 найбільшу питому вагу в структурі активів балансу складають оборотні активи, що становлять 94,37% на початок 2019 року, 95,18% на кінець 2019 р. що впливає із специфіки операційної діяльності кредитної спілки – надання фінансових послуг. Другу позицію займають необоротні активи, які становлять 5,63% на початок 2019 року і 4,82% на кінець 2019 року.

Рис. 3.1 Структура активу балансу на кінець 2019 р.

Спостерігається позитивна тенденція збільшення частки оборотних активів з 94,37% до 95,18%. Так, як у КС «Злет» основний інструмент діяльності є оборотні активи (кошти), що призводить до покращення результатів діяльності установи.

Пасиви кредитної спілки складаються з власного та позиченого капіталу. В КС «Злет» власний капітал становить 19%. Це свідчить про те, що установа є фінансово не стійка та залежна від зовнішніх джерел фінансування.

Таблиця 3.4

Аналітичний баланс власного капіталу КС «Злет» за 2018-2019 рр.

Статті балансу	На початок звітного періоду, тис. грн.	На кінець звітного періоду, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Зареєстрований (пайовий) капітал	83	85	2	2,41
Додатковий капітал	35	35	-	-
Резервний капітал	7731	8811	1080	13,97
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1648	1222	-426	-25,85
Всього	9497	10153	656	6,91

Власний капітал є важливим джерелом покриття активів підприємства. Власний капітал даної установи зріс на 656 тис. грн., що позитивно для КС «Злет» і показує, що установа фінансово зміцнюється. Доцільно здійснити порівняння в скільки разів зріс власний капітал у момент створення (реорганізації) підприємства. Для цього шукаємо частку на початок звітнього періоду: $9497/83=114,42\%$, і на кінець звітнього періоду: $7275/78=119,44\%$.

Особливу увагу слід звернути на нерозподілений прибуток, який зменшився за звітний період на 426 тис. грн. і характеризує негативні тенденції на фінансовому ринку.

У II розділі пасиву балансу «Довгострокові зобов'язання і забезпечення» подають інформацію про залучені кошти осіб, які користуються послугами КС «Злет». Це зобов'язання, які будуть погашені в строк більше одного року.

В КС «Злет» є інші довгострокові зобов'язання на період більше 1 року в сумі 3580 тис. грн. на початок звітнього періоду, та на 3679 тис. грн. – на кінець. Звідси ми бачимо, що сума збільшилася на 99 тис. грн., що означає сповільнення погашення боргів.

Таблиця 3.5

**Аналітичний баланс довгострокових зобов'язаннях КС «Злет»
за 2018-2019 рр.**

Статті балансу	На початок звітнього періоду, тис. грн.	На кінець звітнього періоду, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Інші довгострокові зобов'язання	3580	3679	99	2,76
Всього	3580	3679	99	2,76

У III розділі пасиву балансу «Поточні зобов'язання і забезпечення» відображають зобов'язання, які будуть погашені протягом 12 місяців, починаючи з дати балансу. Це зобов'язання за одержаними коштами осіб виданими підприємством.

Таблиця 3.6

**Аналітичний баланс поточних зобов'язань і забезпечення
КС «Злет» за 2018-2019 рр.**

Статті балансу	На початок звітної періоду, тис. грн.	На кінець звітної періоду, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	11770	16791	5021	42,66
розрахунками з бюджетом	109	128	19	17,43
Поточні забезпечення	156	173	17	10,90
Інші поточні зобов'язання	19934	22932	2998	15,04
Всього	31969	40024	8055	25,20

В даній установі поточна кредиторська заборгованість зросла на 5021 тис. грн., через несвоєчасне повернення кредитів та відсотків кредитною спілкою. Загальна сума поточних зобов'язань і забезпечень за звітний період зросла на 8055 тис. грн., що є негативною тенденцією в структурі пасиву.

Пасив балансу можна аналізувати використовуючи вертикальний (структурний) аналіз.

Таблиця 3.7

Вертикальний аналіз пасиву балансу КС «Злет» за 2018-2019 рр.

Статті балансу	На початок періоду, тис. грн.	Структура на початок періоду, %	На кінець періоду, тис. грн.	Структура на кінець періоду, %
Власний капітал	9497	21,08	10153	18,85
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	3580	7,95	3679	6,83
Поточні зобов'язання і забезпечення	31969	70,97	40024	74,32
Всього	45046	100	53856	100

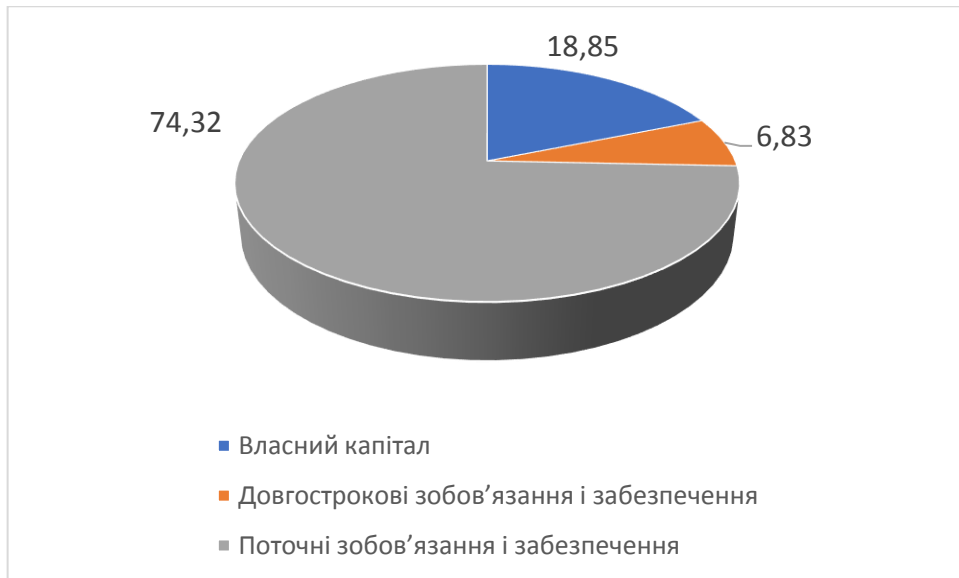

Рис. 3.2 Структура пасиву балансу КС «Злет» на кінець 2019 р.

Як видно з таблиці 3.7 найбільшу питому вагу в структурі активів балансу складають поточні зобов'язання і забезпечення, що становлять 70,97% на початок 2019 року, 74,32% на кінець 2019 року. Другу позицію займає власний капітал, який становить 21,08 % на початок звітного періоду і 18,85 % на кінець звітного періоду. Третю позицію займають довгострокові зобов'язання і забезпечення, які становлять 7,95 % на початок 2019 року і 6,83% на кінець 2019 року. Спостерігається негативна тенденція зменшення власного капіталу, що покриває кошти осіб, що для КС «Злет» вкрай негативно і при погіршенні ситуації кредитна спілка, яка не може гарантувати забезпечення коштів осіб власними коштами може прийти до банкрутства.

3.3. Оцінка фінансових результатів діяльності КС «Злет»

Аналіз фінансових результатів – комплексне дослідження узагальнюючих показників, що відображають результат ефективності діяльності, використання трудових, матеріальних та фінансових ресурсів. Оцінка фінансових результатів

діяльності КС «Злет» проводиться на підставі Звіту про фінансові результати (Форма №2), який наведено в додатку Б.

Таблиця 3.8

Аналіз фінансових результатів за 2018-2019 рр.

Стаття	За звітний період, тис. грн.	За аналітичний період попереднього року, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Чистий дохід від реалізації продукції	14001	11684	2317	19,83
Собівартість реалізованої продукції	7341	6263	1078	17,21
Валовий прибуток	6660	5421	1239	22,86
Інші операційні доходи	1905	1054	851	80,74
Адміністративні витрати	4117	3713	3063	10,88
Інші операційні витрати	1905	1054	851	80,74
Фінансовий результат від операційної діяльності	1576	1129	447	39,59
Фінансовий результат до оподаткування	854	1146	-292	-25,48
Чистий фінансовий результат	648	1043	-395	-37,87

Чистий дохід від реалізації продукції у 2019 році по відношенню до 2018 зріс на 2317 тис. грн., це означає що установа активізує свою операційну діяльність, збільшує об'єми наданих послуг, що призведе до збільшення прибутку. Інші операційні доходи установи збільшилися на 851 тис. грн..

Таблиця 3.9

Аналіз елементів операційних витрат за 2018-2019 рр.

Стаття	За звітний період, тис. грн.	За аналітичний період попереднього року, тис. грн.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення, %
Матеріальні затрати	104	115	-11	-9,57
Витрати на оплату праці	3231	2874	357	12,42
Відрахування на соціальні заходи	672	622	50	8,04
Амортизація	110	102	8	7,84
Інші операційні витрати	1905	1054	851	80,74
Разом	6023	4767	1256	26,35

У 2019 році по відношенню до 2018 року відбулися зміни за такими статтями витрат основної діяльності установи, зокрема: собівартість реалізованої продукції збільшилася на 1078 тис. грн., адміністративні витрати зросли на 3063 тис. грн., також інші операційні витрати збільшилися на 851 тис. грн..

Валовий прибуток установи у 2019 році по відношенню до 2018 року збільшився на 1239 тис. грн. Фінансовий результат від операційної діяльності зріс на 447 тис. грн., фінансовий результат до оподаткування зменшився на 292 тис. грн.. Прибуток в КС «Злет» за 2019 рік склав 648 тис. грн. і зменшився на 395 тис. грн. по відношенню до 2018 року.

Підсумок по розділу «Елементи операційних витрат» за 2019 рік склав 6023 тис. грн., і збільшився на 1256 тис. грн. по відношенню до 2018 року. На це вплинуло збільшення витрат на оплату праці на 357 тис. грн., і амортизація, яка збільшилася на 8 тис. грн..

Висновки до розділу 3

В даному розділі кваліфікаційної роботи проведено дослідження шляхів і засобів удосконалення організації й методики контролю діяльності кредитної спілки та аналіз фінансових результатів її діяльності. Запропоновано при організації системи внутрішнього аудиту провести розподіл повноважень між ревізійною комісією та системою внутрішнього аудиту. Надійна система внутрішнього контролю за діяльністю кредитних спілок, спроможна ефективно протидіяти потенційному шахрайству та забезпечити позитивні результати діяльності кредитних спілок. Проведений аналіз фінансових результатів операційної діяльності показав, що чистий дохід від реалізації продукції у 2019 році по відношенню до 2018 зріс на 2317 тис. грн., що відображає активізацію своєю операційну діяльність, збільшує об'єми наданих послуг, що призведе до збільшення прибутку. Інші операційні доходи установи збільшилися на 851 тис. грн. Фінансовий результат від операційної діяльності зріс на 447 тис. грн., фінансовий результат до оподаткування зменшився на 292 тис. грн.. Прибуток в КС «Злет» за 2019 рік склав 648 тис. грн. і зменшився на 395 тис. грн. по відношенню до 2018 року.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Організація системи охорони праці в кредитній спілці

Охорона праці на підприємстві починається з організації управління охороною праці. Роботодавець зобов'язаний створити в кожному структурному підрозділі і на робочому місці умови праці відповідно до нормативно-правових актів, а також забезпечити додержання вимог законодавства щодо прав працівників у галузі охорони праці.

Штат служби охорони праці кредитної спілки «Злет» складається з одного працівника, відповідального за безпеку трудової діяльності та за сумісництвом заступника начальника відділення. Відповідальність за розроблення положень, типових інструкцій та інших нормативних документів з питань охорони праці та своєчасного доведення їх до відома працівників покладається на працівника, відповідального за безпеку праці та Профспілковий комітет. Також до сфери їх компетенції відноситься відсторонення від роботи осіб, що не пройшли вступного та періодичних інструктажів з техніки безпеки. Контроль за дотриманням працівниками правил поведження із засобами механізації, автоматизації та іншим обладнанням, вимог інструкцій з охорони праці та техніки безпеки у відповідності до Закону України «Про охорону праці» здійснюється особою, відповідальною за безпеку праці.

Планування та фінансування робіт з охорони праці Фінансування профілактичних заходів з охорони праці, виконання загальнодержавної, галузевих та регіональних програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища, інших державних програм, спрямованих на запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням, передбачається, поряд з іншими джерелами фінансування, визначеними законодавством, у державному і місцевих бюджетах.

Для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці становлять не менше 0,5 відсотка від суми реалізованої продукції. На підприємствах, що утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не менше 0,2 відсотка від фонду оплати праці.

Суми витрат з охорони праці, що належать до валових витрат юридичної чи фізичної особи, яка відповідно до законодавства використовує найману працю, визначаються згідно з переліком заходів.

Оцінка стану охорони праці на підприємстві в цілому і в його структурних підрозділах базується на аналізі даних атестації робочих місць, паспортизації санітарно-технічного стану відділів, результатах виконання комплексних планів покращення умов праці та санітарно-оздоровчих заходів, а також на динаміці показників виробничого травматизму та професійних захворювань.

Оцінка стану охорони праці та пільги і компенсація кожного робочого місця, а також аналізу записів в журналі трьох-ступеневого контролю охорони праці. Порушеннями правил вважаються: робота без інструктажу або його термін прострочений; робота без засобів захисту, передбачених інструкцією з техніки безпеки; робота на обладнанні, що не пройшло технічного огляду, або його термін прострочений; невідповідність прийомів праці вимогам інструкції з техніки безпеки та ін.

При підрахунках встановлюється перелік основних вимог безпеки до виробничого обладнання, що подані в державних та галузевих стандартах. Порушенням вимоги безпеки вважається відсутність або зіпсованість передбачених технічною документацією засобів захисту (блокування, огороження, сигналізації), засобів електрозахисту, засобів автоматичного або ручного управління, зміни в конструкції, не передбачені технічною документацією та ін.

Економічна оцінка заходів з охорони праці Охоронно-пожежна сигналізація управляється приймально-контрольними приладами, який здійснює живлення передавачів по шлейфах охоронно-пожежної сигналізації,

прийом тривожних повідомлень від передавачів, а також передає їх на станцію централізованого спостереження і формує сигнали тривоги на спрацьовування інших складових. У приміщенні диспетчерського пункту та інших місцях розміщення приладів сигналізації та вузлів керування знаходиться наказ про порядок дії чергового персоналу в разі появи індикаторів пожежі або несправності УПС (управління пожежної сигналізації).

З цією метою роботодавець слід забезпечувати функціонування системи управління охороною праці, а саме:

- створити відповідні служби і призначає посадових осіб, які забезпечують вирішення конкретних питань охорони праці, затверджує інструкції про їх обов'язки, права та відповідальність за виконання покладених на них функцій, а також контролює їх додержання;

- розробити за участю сторін колективного договору і реалізує комплексні заходи для досягнення встановлених нормативів та підвищення існуючого рівня охорони праці;

- забезпечити виконання необхідних профілактичних заходів відповідно до обставин, що змінюються;

- впровадити прогресивні технології, досягнення науки і техніки, засоби механізації та автоматизації виробництва, вимоги ергономіки, позитивний досвід з охорони праці тощо;

- забезпечити належне утримання будівель і споруд, виробничого обладнання та устаткування, моніторинг за їх технічним станом;

- забезпечити усунення причин, що призводять до нещасних випадків, професійних захворювань, та здійснення профілактичних заходів, визначених комісіями за підсумками розслідування цих причин;

- організувати проведення аудиту охорони праці, лабораторних досліджень, умов праці, оцінку технічного стану виробничого обладнання та устаткування, атестацій робочих місць на відповідність нормативно-правовим актам з охорони тощо.

4.2 Організація надання фінансової допомоги членам Кредитної спілки, які потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій

Кредитні спілки – це небанківські фінансові установи, які можуть надавати послуги лише тим особам, які є членами кредитної спілки. Щоб стати членом спілки, потрібно сплатити вступний і пайовий внески, розмір яких визначає спілка. Кредитні спілки є своєрідним фінансовим кооперативом, де кожен учасник має право не лише отримувати послуги, а й брати участь у загальних зборах (вищому органі управління спілки) та обиратися до інших органів управління установи.

На загальних зборах члени кредитної спілки приймають основні рішення щодо функціонування спілки та фінансового забезпечення її членів. Загальними зборами прийнято положення про надання матеріальної допомоги членам кредитної спілки потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій 2018-2020 роки, що є актуальними у зв'язку з частими повеннями в гірській місцевості Івано-Франківської області.

В процесі діяльності в кредитній спілці створюється Резервний капітал на основі добровільних, вступні та благодійних внесків та нерозподіленого доходу та основним його призначенням є відшкодування понесених витрат кредитної спілки, які не покриваються за рахунок поточного надходжень. Саме резервний капітал є основою для надання фінансової допомоги членам Кредитної спілки, які потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій.

Згідно даного положення визначено **Порядок надання матеріальної допомоги** потерпілим від наслідків надзвичайних ситуацій:

1. Питання про надання одноразової матеріальної допомоги розглядається на Загальних зборах за поданням голови Правління, при наявності затвердженого цим Положенням пакету документів.

2. Одноразова матеріальна допомога може надаватись одній особі один раз і не є підставою для відмови в отриманні матеріальної допомоги з інших джерел.

Розмір одноразової допомоги становить 5 (п'ять) тисяч гривень на одну особу для проведення лікування та реабілітації. При розгляді заяв про надання

матеріальної допомоги постраждалим враховуються акти обстеження матеріально-побутових умов проживання сімей. Особа, яка вважає, що є постраждалою внаслідок стихійного лиха має право подати письмову заяву органу державної виконавчої влади, органу місцевого самоврядування, де зазначити короткий опис подій що відбулися, попереднє зазначення видів та масштабів збитків. Результатом реагування органів державної виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, є виїзд спеціально створеної комісії у справах осіб, які постраждали від надзвичайних обставин на місце події, про що в подальшому складається відповідний акт обстеження. У даному акті зазначаються обставини завдання збитків, види та розмір завданої шкоди, загальний майновий стан постраждалих та інші вагомі дані за необхідності.

3. Розмір допомоги визначається у кожному конкретному випадку залежно від складності проблем заявника, але не може перевищувати 20 тисяч (двадцяти тисяч) гривень.

4. Матеріальна допомога може бути виділена у грошовому вигляді або у вигляді придбання матеріальних або інших засобів для проведення лікування та реабілітації.

У випадку встановлення інвалідності постраждалій особі надається одноразова матеріальна допомога в розмірі до 20 (двадцяти) тисяч гривень, а у випадку отримання травм, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення йому інвалідності надавати одноразову матеріальну допомогу в розмірі до 10 (десяти) тисяч гривень згідно поданих документів закладів охорони здоров'я.

5. Рішення про надання розміру матеріальної допомоги приймаються на Загальних зборах кредитної спілки на підставі поданих документів, а саме:

- особистої заяви або заяви від членів сім'ї на ім'я голови правління;
- копія паспорта (1,2,11 сторінки);
- копія реєстраційного номера облікової картки платника податку;
- акт обстеження матеріально-побутових умов проживання;

- копії виданої та скріпленої печаткою уповноважених органів довідки, листів та інших письмових документів, які підтверджують факт втрати майна чи отримання травм в наслідок надзвичайної ситуації;

- копія висновку лікаря, свідоцтво про хворобу (видається медичними установами, де проходили лікування) або копія довідки ВЛК;

- копія довідки медико-соціальної експертної комісії (МСЕК) про встановлення відсотку втрати працездатності, або встановленої інвалідності (видається комісіями МСЕК Міністерства охорони здоров'я);

- номер власного банківського рахунку.

Усі копії повинні бути завірені у відповідності до законодавства України.

6. Допомога, яка належала її одержувачу і залишилася не отриманою у зв'язку з його смертю, виплачується за заявою одного з членів сім'ї за умови подання ним відповідної заяви впродовж шести місяців з дня смерті. Розмір допомоги членам сім'ї загиблого в наслідок надзвичайної ситуації становит 5 (п'ять) тисяч гривень.

До членів сім'ї належить батько (мати), дружина (чоловік), опікун (піклувальник) та діти.

До заяви від члена сім'ї загиблого про виплату грошової допомоги додаються такі документи:

- копія свідоцтва про смерть;

- копія документа, що підтверджує факт отримання травм в наслідок надзвичайної ситуації;

- копія сторінок паспорта отримувача допомоги;

- копія ідентифікаційного номера отримувача допомоги;

- довідка про склад сім'ї загиблого;

- копія свідоцтва про народження загиблого (для виплати допомоги батькам загиблого);

- копія свідоцтва про шлюб (для виплати допомоги дружині загиблого);

- копія свідоцтва про народження дитини (для виплати допомоги дітям загиблого).

Надавати членам сім'ї, батькам загиблого (померлого) одноразову адресну матеріальну допомогу в розмірі 8 (вісім) тисяч гривень.

Джерелом надання допомоги є кошти резервного та додаткового капіталу кредитної спілки.

Висновки до розділу 4

В даному розділі проведено аналіз стану охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях у кредитній спілці «Злет», який загалом свідчить, що існуюча система відповідає і внутрішньому регламенту з питань охорони праці, і нормативно-законодавчим актам. Розглянуто питання щодо організації надання фінансової допомоги членам Кредитної спілки, які потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій. Загальними зборами прийнято Положення про надання матеріальної допомоги членам кредитної спілки потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій 2018-2020 роки, в якому чітко прописано Порядок надання матеріальної допомоги.

Розглянуті питання з надання фінансової допомоги членам Кредитної спілки, які потерпіли від наслідків надзвичайних ситуацій надзвичайних ситуаціях є актуальними у зв'язку з частими повеннями в гірській місцевості Івано-Франківської області та потребують додаткового впровадження в установі.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У кваліфікаційній роботі запропоновано адаптувати систему обліку і контролю кредитних спілок відповідно до специфіки особливостей їх діяльності.

Аналіз стану сфери НБФУ в період економічної кризи та пандемії показує, що стан кредитних спілок є найгіршим та залишаються збитковими за результатами трьох кварталів 2020 р. Унеможлиблює ріст загальне зниження платоспроможності фізичних осіб в Україні та нерозвиненість електронних платіжних продуктів. Водночас значно погіршився стан кредитного портфеля, на що вплинуло зростання проблемної заборгованості.

Проаналізувавши специфіку діяльності кредитних спілок в Україні нами було визначено основні фактори, що впливають на побудову методики й бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту кредитних спілок, зокрема:

- статус кредитних спілок як фінансових установ та неприбуткових організацій;
- визначення та орієнтація на потреби стейкхолдерів;
- соціально-економічні мета створення кредитних спілок у суспільстві;
- низьким рівнем довіри до їхньої діяльності з боку населення та необхідністю його підняття тощо.

Встановлено ряд важливих для кредитних спілок показників, недостатньо інформаційно представлених у фінансовій звітності та не задовільняють інформаційні потреби зовнішніх користувачів. Обґрунтовано доцільність в балансі кредитної спілки відобразити пайові внески членів як елемента власного капіталу. Здійснено класифікацію резервів капіталу та грошових резервів, що спрямовані на забезпечення фінансової стабільності кредитних спілок та запропоновано удосконалити аналітичний облік резервів за їх призначенням.

У роботі визначено необхідність визначення пайових внесків у структурі власного капіталу кредитної спілки у бухгалтерському обліку та увідображені при формуванні фінансової звітності.

Для удосконалення аналітичного обліку розрахунків за депозитними та кредитними операціями кредитних спілок запропоновано форми аналітичних відомостей, які дають змогу вести аналітичний облік в розрізі кожного дебітора та кредитора і контролювати за своєчасністю і повнотою сплатою заборгованостей за виданими кредитами та отриманими депозитами.

Для економічного розвитку кредитних спілок перш за все необхідно відновити довіру до кредитних спілок з боку населення та забезпечити формування прозорої фінансової звітності про результати діяльності.

На основі проведеного дослідження сутності та методів здійснення контролю у кредитних спілках запропоновано організувати систему внутрішнього контролю. При створенні системи внутрішнього аудиту провести розподіл повноважень між ревізійною комісією та системою внутрішнього аудиту.

Проведено аналіз фінансового стану кредитної спілки «Злет» та визначення основних напрямів підвищення ефективності операційної діяльності та зростання прибутковості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бачинський В.І. Внутрішній аудит у кредитних спілках / В.І. Бачинський, В.С. Мохняк // Вісник Львівської комерційної академії [ред. кол. Башнянин Г.І., Апопій В.В., Вовчак О.Д. та ін.]. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – Вип. 35. – С. 26-29. – (Серія економічна).
2. Васильченко О.М. Встановлення документальної обґрунтованості відображення фінансово-господарських операцій в обліку кредитної спілки / О.М. Васильченко // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. – 2010. – Вип. 10. – С. 571-574.
3. Войцехівський С.В. Бухгалтерський облік в кредитних спілках / С.В. Войцехівський. – К. : Міжнародний ін-т інноваційних наукових та освітніх технологій, 2004. – 320 с.
4. Герасимович А. М. Аудит діяльності кредитної спілки /А.М. Герасимович, О. В. Кот, Н. А. Морозова-Герасимович // Аудитор України. - 2013. - №4 (квітень). - С. 19-23.
5. Гончаренко О. О. Фінансові звіти кредитних спілок та особливості їх аналізу / О. О. Гончаренко, І. О. Дземішкевич // Фінансовий простір. - 2014. - № 1- С. 46-56. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2014_1_7.
6. Дем'яненко М.Я., Чудовець В.В. Інвентаризація в системі бухгалтерського обліку / монографія / М.Я. Дем'яненко, В.В. Чудовець. – Київ: ННЦ “Інститут аграрної економіки”, 2008. – 267 с
7. Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід : монографія / С.Ф. Легенчук, К.О. Вольська, О.В. Вакун. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2016. – 228 с.
8. Дослідження практики внутрішнього аудиту і внутрішнього контролю в Україні: опитування українських компаній і банків про стан внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю / Звіт Міжнародної фінансової корпорації Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.eu.com/UA/uk/Home>.
9. Духневич А. В. Правове становище кредитних спілок в Україні : монографія / А.В. Духневич. – Луцьк : Волинський національний університет ім.

Л. Українки, 2008. – 179 с.

10. Коломоєць Т. О. Адміністративно-правове регулювання порядку створення і діяльності кредитних спілок в Україні: монографія / Т. О. Коломоєць, А. А. Довгополик; Державний вищий навчальний заклад “Запорізький національний університет” Міністерства освіти і науки України. - Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. – 305 с.

11. Корягін М. В. Концептуальний розвиток методології бухгалтерського обліку : монографія / М. В. Корягін, П. О. Куцик; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Видавництво ЛКА, 2015. – 234 с.

12. Малюга Н.М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : Монографія / Н.М. Малюга. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 548 с.

13. Методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднаною кредитною спілкою: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 18.12.2003 р. № 171.

14. Методичні рекомендації щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту: Рішення Аудиторської палати України від 01.11.2012 р. № 260/6.

15. Мохняк В.С. Фінансова звітність кредитних спілок. / В.С. Мохняк // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : Вісник Національного університету “Львівська політехніка” № 898, 2016. – С. 115-119.

16. Пантелєєв В.П. Внутрішній аудит: навч. посіб. / В.П. Пантелєєв, М.Д. Корінько. За ред. проф. В.О. Шевчука. – К.: ДАСОА Держкомстату України, 2006. – 247 с.

17. Пантелєєв В.П. Концепція внутрішньогосподарського контролю діяльності підприємств: методологія, організація, розвиток: автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит / В.П. Пантелєєв; Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. – К.,

2009. – 40 с.

18. Партин Г. О. Урахування інтересів стейкхолдерів у процесі формування інтегрованої звітності підприємства / Г. О. Партин, А. Г. Загородній // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : збірник наукових праць. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2017. – № 862. – С. 204-210.

19. Перелік внутрішніх положень та процедур кредитної спілки [Електронний ресурс]: Розпорядження Держфінпослуг № 116 від 11.11.2003 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z1078-03>.

20. Перелік кредитних спілок, внесених до Державного реєстру фінансових установ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kis.nfp.gov.ua/>.

21. Петренко Н. І. Використання аналітичних процедур в аудиті операцій із зареєстрованим капіталом [Електронний ресурс] / Н. І. Петренко // Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне наукове фахове видання Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. 7. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/7-2015/178.pdf>.

22. Підручник для заробково-господарських стоваришень / Уложив Т. Кармош. – Перемишль, 1912. – 608 с.

23. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства Фінансів України від 30.11.1999 р. № 291.

24. Пилипенко Л.М. Балансові теорії: еволюційно-змістові та структурні аспекти / Л.М. Пилипенко // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2012. – № 722. – С. 305-310.

25. Пилипенко Л.М. Розвиток концепцій побудови системи публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки : монографія / Л.М. Пилипенко. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2016. – 336 с.

26. Пожар А.А. Фінансові аспекти функціонування кредитних спілок /

А.А. Пожар // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць Української академії банківської справи Національного банку України. – Суми, 2007. – Т. 20. – С. 335-343.

27. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р.

28. Положення про фінансові нормативи діяльності та критерії якості системи управління кредитних спілок та об'єднаних кредитних спілок: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 16.01.2004 р. № 7.

29. Порадник писарський: Підручник для писарів громадських / Уложили К. Левицький і Д. Савчак. – Львів: “Свобода”, 1899. – 66с.

30. Порядок складання та подання звітності кредитними спілками та об'єднаними кредитними спілками до Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України: Розпорядження Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України від 25.12.2003 р. № 177.

31. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року N 996-XIV.

32. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо ведення бухгалтерського обліку кредитною спілкою та об'єднанню кредитною спілкою: Розпорядження Держфінпослуг від 18.12.2003 р. № 171 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.dfp.gov.ua/774html?&tx_ttnews\[pointer\]=150&cHash=6865efe0c2](http://www.dfp.gov.ua/774html?&tx_ttnews[pointer]=150&cHash=6865efe0c2).

33. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення аудиту фінансової звітності кредитних спілок відповідно до Міжнародних стандартів аудиту: Рішення Аудиторської палати України від 01.11.2012 № 260/6..

34. Про кредитні спілки: Закон України від 20 грудня 2001 року № 2908-

35. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III.

36. Прудніков А. О. Особливості організації моніторингу у кредитних

спілках України / А. О. Прудніков, Л. А. Пруднікова // Вісник Севастопольського НТУ: збірник наукових праць. Вип. 109/2010. Серія: Економіка і фінанси. – Севастополь, 2010. – С. 144-147.

37. Редченко К.І. Місце і роль контролю в управлінні розвитком підприємства / К.І. Редченко, Р.М. Воронко. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 2 (26). – С. 280-295.

38. Ришар Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика: Пер. с фр./Под ред. Я.В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 160 с.

39. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія / ред. В. Г. Баранова, О. М. Гончаренко. – Харків: “Діса плюс”, 2019. – 370 с.

40. Рудая М. І. Основні засади оптимізації державного регулювання діяльності кредитних спілок [Електронний ресурс] / М. І. Рудая // Зб. наук. пр. Нац. ун-ту держ. податк. служби України. - 2012. - № 2. - С. 205-215. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpnudps_2012_2_24.pdf.

41. Рудницький В. С. Процедури моделювання і прийняття рішень в процесі аудиту: монографія / В. С. Рудницький, О. М. Бунда; Укоопспілка, Львів. комерц. акад. - Львів : Видавництво ЛКА, 2009. - 208 с.

42. Руська Р. В. Моделювання функціонування кредитних спілок в умовах економічної нестійкості: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.11 / Р. В. Руська ; Хмельниц. нац. ун-т. – Хмельницький, 2011. – 20 с.

43. Руська Р. В. Теоретична постановка економіко-математичної моделі діяльності кредитної спілки / Руська Р. В., Іващук О. Т., Пласконь С. А. // Науковий вісник НЛТУ України : Збірник науково-технічних праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2010. – Випуск 20.14. – С.239-244.

44. Руська Р. В. Управління кредитною спілкою за допомогою імітаційного моделювання / Руська Р. В., Іващук О. Т., Пласконь С. А. // Наукові записки. Серія “Економіка”. – Острог : НУ “Острозька академія”, 2010 Випуск 15. – С. 496-501.

45. Славова Н.О. Кредитні спілки: поняття, класифікація, загальна характеристика / Н.О. Славова // Вісник господарського судочинства. – 2007. –

№ 5. – С. 147-150.

46. Степанова А.А. Пріоритетні напрямки розвитку системи кредитних спілок в Україні / А.А. Степанова // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2008. – Випуск 10. □ Ч.3. – С. 202-211.

47. Хомутенко А. В. Система фінансового контролю за діяльністю небанківських неприбуткових фінансових установ України : монографія /А. В. Хомутенко. - Одеса : Друк, 2009. – 188 с.

48. Швець В.Є. Розвиток обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання в Україні: монографія / В.Є. Швець. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 448 с.

49. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми теорії, організації, методології): монографія / В.О. Шевчук. – К.: Київ. держ. торг.-екон. ун-т, 1998. – 371 с.

50. Яремко І.Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій: монографія / І.Й. Яремко. – Львів: Каменяр, 2006. – 176 с.